

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Čakaj vsak četrtek in velja za poštnico vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 24 K, pol leta 12 K in za četrta leta 6 K. — Naročnina izven Jugoslavije 32 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Odje „Katoliškega škofarstva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo, če obsegajo 4 strani 40 vln, na 8 straneh 60 vln. — Uredništvo: Korovška cesta št. 5. — Rokopis se ne vračajo. — Upravništvo: Korovška cesta št. 5, sprejema naročila, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne peletivnosti za enkrat K 1.80. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala razmašila“ stane beseda 50 vln. — Inserati se sprejemajo do točka opoldne, nezaprite reklamacije so poštnice proste.

Na delo za zmago!

Pismo iz Srbije.

Z nekako podvojeno silo se tudi tukaj v Srbiji pripravljajo za volilno ofenzivo. Govori o volitvah so na dnevnem redu, kamor koli zaideš med množico, povsod slišiš le govorico o izborih (volitvah).

V največjih skupinah vidiš se shajati in slišiš govoriti o volitvah radikale (srbski zavezniki Jugoslovanskega kluba). Ti delajo tukaj za zmago na vso moč. Kmetje po večini in tudi največ mestnega prebivalstva so na strani radikalov. Le tu in tam vidiš kako četvorico demokratov (liberalcev) ali od kake druge stranke, ki na tihem udrihajo po radikalnih glavah. Demokrati so vsled padea zadnjih občinskih volitev bolj skromni in tihi, vedejo se kakor mačka, ki jih je dobila po grbi, ko je hotela lizati smetano. Nevedo in ne morejo si pomagati na nobeden način, so kakor pojemajoča svetilka, katero bodo res tudi ugasnili ob času volitev.

Kako pa pri naš v Sloveniji? Kakor je čitati v časopisih, se z veliko naglico dela za volitve. Velike važnosti je vprašanje, katera stranka bo močnejša, katera bo bolj delavna in edina, oni je potem zagotavlja na zmago. Cujte torej rojaki. Pristaši Kmetске zveze bodite sedaj ob urah skušnjave čuječi in delavni. Začnite toraj že takoj s kraja s političnim gibanjem, naj vam bo tukaj dobrodošel pregovor: Rana ura, zlata ura! Zapomnite si, ako zamudite sedaj le malo časa, bo Vaša škoda velika. Ne izgovarjajte se: Je se čas. Gledajte, tudi Vaši nasprotniki vseh strank delajo za zmago in sicer z veliko naglico. Vedite, da, ako ne zmaga naša stranka, bodo potem naši nasprotniki postopali z nami tako, kakor se dogaja se-

daj ob KZ shodih posebno v posavskem okrožju, da Vas oni samostojni koruzniki in črešnjavi kramarji kar z noži in poleni napadajo. Tako in še hujske bi delali potem, ko bi imeli vso oblast v rokah. Torej na delo, ne prodajte se oni dohtarsko liberalno Samostojni, neverni, krhli stranki, ki je za kmetски stan tako, kakor peronospera za trto. Lahko imenujemo Samostojno: kmetiska peronospera, katera nastopa ravno sedaj ob času volitev najhujše in katero se tudi sedaj najlozje uniči, ako je boste s pravo zmesjo pokropili. Protistrup za samostojno peronospero je: Kmetiska sloga v staropriznani Kmetiski zvezi.

Pokažite se torej kmetje kot možje, pokažite, da ste Vi gospodarji zdrave slovenske zemlje, katero so vam zapustili Vaši predniki neomadeževano. Bodete li pustili, da vam jo omadežuje ona nepotrebna in trhlja samostojna dohtarska stranka, katera hoče iztrgati tudi Vaši ljubi deci krščansko vzgojo, sramovati bi se potem mogli sami sebe, ako sijajno ne zmagate.

Na noge, na delo torej, kmetje saj vidite, dobri bi jim bili le sedaj, ko jim je za biti ali ne biti, potem bi Vas še pa pogledali ne! Sedaj, ko jim teče voda v grlo, se vam seve dobrikajo, potem, ko bi pa bili na krmilu, bi vam pa obračali hrbet. Vidite, da hočejo le vse pridobiti s silo, gladko jim ne gre ničesar. Vidite pa tudi njihovo sposobnost.

Bodite torej previdni in delavni, delajte dokler je čas, počivali pa bodete, ko bodete uživali dober sad dobrega dela!

Kladovo v Srbiji 3. oktobra 1920.

J. Staneskovič.

Poslanci Kmetске zveze za boljše ravnanje z našimi vojaki v Srbiji.

Gospod/minister!

Jugoslovanski klub je dobil od lokalnih organizacij svoje stranke iz cele Slovenije, pa tudi od vojakov direktno celo vrsto pisem in poročil o velikih nedostatkih v vojski in o neprimernem ravnanju z vojaki od strani podčastnikov in častnikov.

V trdnem prepričanju, da hočete ne samo kot odgovorni minister, temveč tudi kot aktivni general, odpraviti nedostatke v korist naši domovini, se obračamo na Vas s to spomenico, zavedajoč se svoje lastne odgovornosti nasproti narodu in državi.

Pritožbe so iz sledečih garnizij, odnosno krajev: Zaječar, Negotin, Subotica, Niš, Valjevo, Split, Knjaževac in Beograd ter se nanašajo na sledeča dejstva:

Hrana moštva je ponekod nezadostna po množini, nesnažno kuhana čisto iz pokvarjenih sestavin, zato nezavžitna. Posebej pa še pride v poštev, da se kuhinja prav nič ne ozira na način življenja in prehranjevanja moštva, kakor ga je bilo moštvo vajeno celo dobo do svojega rekrutovanja.

Obleka moštva je nezadostna in pomanjkljiva, ravno tako tudi obutev, ali pa je sploh ni, tako da mora moštvo ali bosonogo služiti ali pa hoditi in delati v svoji lastni, večinoma že strgani obleki in obulvi.

Povsod v vojašnicah vlada nesnaga, ki bi se dala odpraviti. Uši, stenice, miši, podgane in druga golazen muči vojaštvo podnevi in ponoči. Uprava ne skrbi dovoljno za čistočo in red ter se posebej tudi premalo briga za zdravstveno stanje, da se vsled nemarnosti odgovornih faktorjev širi malarija in druge bolezni.

Med največje nedostatke v vojski pa spada i dejstvo, da se z moštvo ravna popolnoma proti jasnim določbam vojnega zakona s tem, da se ljudi čisto brez najmanjšega vzroka batinja, klofuta in naravnost barbarsko kaznuje z gledanjem proti solncu. Posledice tega postopanja so težka telesna obolenost, deloma celo oglušitev in izguba vida. Taki in enaki slučaji se nam navajajo v pritožbah.

Neprimerno je n. pr. tudi to, da se ljudi kaznuje, ali pa se iz kaprice ne dovoli po cele dneve, da bi pili vodo ali šli na sprehod.

Popolnoma običajno je po nekaterih oddelkih, da se posebej Slovence dosledno sramoti z izrazom: „Švaba“, ako med seboj govorijo svoje slovensko narčeje in da se jim na nedostojen način kolne Boga in mater.

Naši vojaki se po nekaterih krajih silijo v pravoslavno cerkev in se jih silijo delati križ po pravoslavnem predpisu, ne da se jim niti prilike, niti časa, da bi zadostili svojim verskim dolžnostim.

Izredno neugodno vpliva tudi dejstvo, da ne dobijo izplačanih svojih skromnih dnevnih.

Administrativna uprava posluje izredno počasi in nemarno. Vloge se po več mesecev ne rešijo in ležijo na mizah ali pa celo izginejo.

Vojakom se ne zaračunava služba, ki so jo deloma prostovoljno, deloma na poziv opravljali že v naši državi in v naši vojski.

Tudi je dejstvo, da pri nekaterih oddelkih naši vojaki ne dobivajo in ne smejo čitati časopisov iz svojih domačih pokrajin.

Ako pregledamo materialne in slične izdatke za vojsko, kakor so prelinirani lani in letos v državnem proračunu in računamo te izdatke na poednega vojaka, pa primerjamo vse to z izdatki v Italiji, v Franciji in na Angleškem, pridemo do zaključka, da je naš vojak mnogo dražji, kakor oni, pa se veliko slabše hrani in oblači. O duševni hrani, o vzgoji in izobrazbi, še tukaj ne govorimo. Jasno je, da morajo biti nedostatki v upravi.

Mi zato zahtevamo:

1. Da se z vojaštvom postopa strogo po zakonu. Kdor krši zakon napram moštvo, naj se takoj kaznuje ravno tako, kakor vsak prostak. Le s tem nam je zajamčena dobra morala v armadi.

2. Odpravijo naj se vsi grajani navedeni nedostaki glede prehrane, oskrbe z obuvalom in obleko in glede čistoče in higijene.

3. Vojaštvu naj se kolikor najbolj mogoče združuje po krajinih, iz katerih se rekrutira in naj se

posebej v oddelkih ne mešajo n. pr. Slovenci z Albanci. To je bilo in še obstoji v drugih armadah in jim nikakor ni v škodo. Vzglede Francije, Angleške, Italije in Amerike to jasno izpričujejo.

4. Moštvo naj ima vsaj nekaj oficirjev in podoficirjev iz svojih krajev, ker ti bolj razumejo njegove običaje ter telesne in duševne potrebe. Vsi skupaj pa se naj vzgajajo v duhu tradicij srbske vojske, — kjer je bil oficir navadnemu možu drug v trpljenju in veselju.

5. Zahtevamo končno takojšnjo preiskavo o navedenih nedostatkih v označenih krajih ter primerne ukrepe in ukaze, da se nedostaki odpravijo.

Gospod minister! Izročamo vam to spomenico v nadi, da nam ne bo treba stopiti v javnost in grajati v javne tribune, kar je gnilega in neprimernega v vojski. Ako se naši zahtevi ne ustreže, bi bili v to prisiljeni.

Sprejmite gospod minister izraz našega osebnega spoštovanja.

Beograd, dne 4. oktobra 1920.

Za Jugoslovanski klub:

Sledijo podpisi naših poslancev.

Zvižčnost in goljufivost liberalne Samostojne.

Da je Samostojna kmetijska stranka dete liberalne stranke, o tem pač zdaj po tolikih dokazih noben pameten človek ne more več dvomiti. In vendar Samostojna to še zdaj taji in hoče veljati le kot stanovska kmetiska stranka. Bližajo se volitve, Samostojna pa nima potrebnih kvalificiranih kandidatov, j. takih, ki bi imeli visoke šole. Izposoditi si jih bo morala od liberalcev ali z drugimi besedami: združiti se bo morala z liberalci, sicer se kandidatne liste ne more sestaviti. Mi smo to že v predzadnjem „Gospodarju“ povedali in priobčili okrožnico celjskega tajnika liberalne stranke, ki pravi, da se bodo liberalci in samostojni bržkone pri volitvah združili. Samostojne je zdaj zelo sram. In bojijo se, da izgubijo mnogo svojih pristašev, četudi na zunaj gredo skupno z liberalci. Zato so si izmislili zvižoč: V zadnjem „Kmetijskem listu“ z dne 7. oktobra so izdali oklic „Slovenski ljudski stranki“ (Kmetiski zvezi) in „Jugoslovanski demokratski stranki“ (liberalcem). V tem oklicu vabijo Kmetisko zvezo in liberalno stranko na razgovor, da bi ti dve stranki prepustili Samostojni kmetijski stranki vse splošne (kmetiske) mandate, ki jih je 15, oziroma 16. Kmetiska zveza in liberalna stranka pa bi dobili ob skup samo kvalificirane mandate, ki jih je samo 5. Obe stranki naj bi se izjavile tekom 8 dni. Samostojna ve, da bo liberalna stranka s tem predlogom Samostojne zadovoljna, ker liberalci sami na deželi itak nimajo nobenega volilca, ampak samo nekaj meščanov. Ravno tako gotovo pa Samostojna tudi ve, da Kmetiska zveza takega predloga nikdar ne bo sprejela, ker ni na glavo padla. Ali naj Kmetiska zveza dve tretjini našega kmetiskega prebivalstva vrže v žrelo Samostojne in s tem v žrelo liberalnih verižnikov, izvoznikarjev in bankirjev? In zdaj bo Samostojna kmetijska stranka hinavsko rekla: Mi Samostojni smo ponudili spravo in sporazum Kmetiski zvezi in demokratski stranki. Kmetiska zveza, oziroma Slovenska ljudska stranka, je našo ponudbo odbila, a demokratska stranka je naš predlog sprejela, zato smo se združili z demokratsko stranko. In tako upa Samostojna, da se bo oprala pred svojimi lahkovernimi pristaši.

Kdo ne vidi v takem postopanju hudobne goljufivosti Samostojne kmetijske stranke?

Kmetiska zveza za naše vinogradništvo.

Kakor za živinorejo, se je Kmetiska zveza ob vsaki priliki odločno potegovala tudi za drugo glavno panogo našega spodnještajerskega kmetijstva, za vinogradništvo.

Brezobrestna posojila.

Kmetska zveza je takoj, ko so prišli njeni poslanci v državni in deželni zbor, zahtevala, da se brezobrestna posojila dajejo vinogradnikom v višji meri. Večkrat so njeni poslanci stavili predlog, da se vračevanje brezobrestnih posojil v slabih letih odgodi ali pri malih posestnikih popolnoma odpiše; zahtevali so več strokovnega pouka v vinogradništvu, nižje cene za galico in žveplo, stavbo vzornih kleti ter slovenske kletarske inšpektorje. Ko spodnještajerski vinogradniki od leta 1910 niso dobivali več brezobrestnih posojil, so poslanci Kmetske zveze leta 1913 po več kot triletni obstrukciji samo s tem pogojem obljubili sodelovati v štajerskem dež. zboru, ako se nemška večina zaveže, da bo dežela od 1. januarja 1914 naprej izplačala vsaj 100.000 K za brezobrestna posojila. Nemška večina je ta pogoj prisiljena sprejela. Ker je priložila zraven še država 100.000 K, je vsled odločnega nastopa in vztrajnosti poslancev Kmetske zveze februarja 1914 dobilo brezobrestna posojila 185 naših vinogradnikov, ki so vložili prošnjo že leta 1910, v znesku 69.400 K.

Vinski davek.

Leta 1909 je avstrijski finančni minister hotel vpeljati državni vinski davek. Kmetska zveza se je temu načrtu takoj v državnem zboru postavila po robu. Organizirala je tudi med ljudstvom odpor proti nameravanemu davku, poučevala po časnikih ljudstvo, podala občinam, gospodarskim, političnim in izobraževalnim društvom navodila za ugovore proti vinskemu davku ter prirčala po celem Spodnjem Štajerskem protestne shode zoper vinski davek, ki so vzbudili pozornost po vsej državi. V državnem zboru so

se leta 1909 in 1910 naši poslanci v javnih sejah in v finančnem odseku ponovno izrekli proti vinskemu davku, ki pomenja smrtni udarec vinogradništvu. Njih vztrajno delo je imelo uspeh. Državni vinski davek ni bil sklenjen.

Deželni vinski davek za Štajersko pa je sklenil štajerski deželni odbor leta 1917 proti glasu našega odbornika dr. Verstovška. Jugoslovija je ta davek od bivše Štajerske sprejela, vsled večkratnih ugovorov poslancev Kmetske zveze (zlasti dr. Hohnječa) pa se deželni vinski davek zdaj ne pobira več.

Vzorne vinograde in trsnice

So zahtevali poslanci Kmetske zveze večkrat. — V Smartnem na Paki se je trsnica tudi ustanovila. L. 1911 so naši poslanci z večkratnim posredovanjem izposlovali od vlade za štajerske vinogradnike, ki so bili po slabi letini 1910 hudo prizadeti, 100.000 kron podpore. Tudi radi odpisa davka in odložitve davčnih eksekucij so potrebno ukrenili.

Za domače kmetske žganjarne

so zahtevali poslanci Kmetske zveze več ugodnosti, posebno znižanje davka na žganje in da se množina davkaprostega žganja zviša od 56 na 112 litrov.

Proti trošarini.

Ko je pred nekaj tedni finančni minister samostalno izdal naredbo, da naj se takoj začnejo izvrševati določila o trošarini na vino, mošt in sadno vino, je poslanec dr. Hohnjec v imenu Kmetske zveze dne 21. septembra ministrskemu predsedniku in finančnemu ministru poslal proti temu oster protest in zahteval, da pravilnik o pobiranju trošarine ne stopi v veljavo in se postopanje ustavi, dokler finančni odbor ne pove svojega mnenja!

Odpremne izkaznice za živine odpravljene.**Uspeh Kmetske zveze.**

Velika nevolja je zavladala med našimi živinorejci, ko je znani liberalni mandarin dr. Grega Zerjav mesca januarja izdal znano trinoško naredbo, po kateri je bil vsak živinorejec kaznovan z veliko denarno globo in še poleg tega zaporno kaznijo ter mu je zapadel izkupiček živine, kdor ni imel odprednih izkaznic. Znani so nam slučajji, da so n. pr. v Mariboru zaplenili ubogemu viničarju in malemu posestniku kravico, ki jo je prodal mesarju, ravno radi tega, ker poleg živinskega potnega in uglednega lista ni imel takozvane odpredne izkaznice dež. vlade v Ljubljani. Kmetska zveza je dobivala neprestano prošnje našega kmetskega ljudstva, naj posredujemo, da se vendar enkrat te nepotrebne šikane odpravijo. Pisarna Kmetske zveze v Mariboru je poslala v začet-

ku mesca septembra deželni vladi v Ljubljani dobro utemeljeno prošnjo za odpravo odprednih izkaznic. Celokupna deželna vlada za Slovenijo je v svoji seji dne 26. septembra 1920 razveljavila naredbo z dne 6. januarja 1920 št. 51 uradni list št. 10, glede uravnave prometa z govejo živino in prašiči. Tozadevna naredba je izšla pod 354 uradnega lista štev. 112 dne 29. septembra t. l. Odprednih izkaznic za klavno goveda in klavne prašiče se torej za naprej ne zahteva od nikogar več, ravno tako tudi ne občinskega potrdila, ako kdo želi kupiti za lastno potrebo živino za plemo.

Kmetska zveza je vesela tega uspeha. Zaveznica dr. Zerjava — Samostojna kmetijska stranka — pa si hoče sedaj s tujim pavovim perjem namaškariti svoj deviški klobuk.

Poslanec KZ za poprave ob Dravi, Pesnici in Muri.

Interpelacija narodnega poslanika Ivana Vesenjaka na g. ministra za poljoprivredno i vođa (poljedelskega ministra).

Gospod minister! Že v svojem prvem proračunskem govoru v preteklem letu sem opozarjal, koliko škode trpi država in ljudstvo pri nas vsled neurejenih rek in zaradi dejstva, da propadajo napol izvršene regulacijske poprave. Smatram za svojo dolžnost, da ponovno obračam Vašo pažnjo na naslednja dejstva:

Drava upropašča najboljšo kulturno zemljo in preti naravnost celim vasem s poginom v farah St. Janž na Dravskem polju, Sv. Marko in Sv. Marjeta, občina Muretinci. Na prizadevanje moje in lokalnih upravnih faktorjev ter pokrajinske vlade so upostavljeni za najnujnejša dela krediti v proračun in ljudstvo samo hoče sodelovati ter žrtvovati delo in denar, da se reši pogibelja.

Na Pesnici so izvršena regulacijska dela z velikimi stroški, v gornjem in spodnjem delu njenega toka že pred vojsko; v srednjem delu so ali pričeta ali pa na pol dovršena. Tako n. pr. v političnih občinah Moškanci, Mezgovci, Pacinje-Dornava. Že pet let se

na obstoječih napravah ni nič popravljalo in na pol izvršena regulacijska dela v omenjenih občinah, kjer je regulacija najnujnejša, popolnoma stoji in pričeto delo propada. Tudi na Muri v Prekmurju so jednake razmere.

Dobro vem, da ob sedanjem državnem finančnem stanju ni misliti na velika državna sistematska regulacijska dela in dalekosežne investicije, toda ravno tako se zavedam, da so manjša dela izvršljiva in z ozirom na državo in prizadeto ljudstvo neizogibno potrebna.

Zato si dovoljujem vprašati:

1. Ali se hočete o neobstoju in upravičenosti mojih zahtev poučiti.

2. Ali hočete svojim uradom in organom ukazati, da s krediti, dovoljenimi za proračunsko leto 1920—1921 izvršijo najnujnejše obrambne poprave ob Dravi in Muri ter poprave ob Pesnici.

Prosim pismeni odgovor.

Z odličnim spoštovanjem

J. Vesenjak.

Beograd, dne 28. sept. 1920.

Poprave ob Dravi, Pesnici in Muri.

(Piše poslanec J. Vesenjak.)

Na svojo zadnjo interpelacijo in osebno posredovanje sem dobil od ministra za poljedelstvo in vode dne 1. oktobra tega leta pod štev. 5150 sledeči odgovor:

Na vprašanja, katera ste mi izvolili staviti o regulaciji rek Drave, Mure in Pesnice, to sta:

1. Ali se hočem prepričati o nujnosti in upravičenosti Vaših zahtev,

2. Ali hočem mojim uradom in organom ukazati, da se na osnovi kreditov, odobrenih za leto 1920—21 izvrše najnujnejše obrambne poprave na Dravi in Muri in da se popravijo dela na Pesnici, imam čast odgovoriti sledeče:

k točki 1. Popolnoma sem prepričan o nujnosti in upravičenosti Vaših zahtev in mnogo mi je ležeče na tem, da se najnujnejša dela po možnosti čim prej izvršijo.

k točki 2. V to svrhu sem izdal potrebne odredbe podrejenim organom in uradom, da na osnovi odobrenih kreditov za to proračunsko leto izvršijo najnujnejša dela ob imenovanih rekah, posebej pa še v krajih, katere ste v svoji interpelaciji navedli. (Citatelji moje interpelacije znajo, da sem posebej navedel: St. Janž, Sv. Marko, Muretinci in razne kraje ob Pesnici.)

Tako še glasi odgovor ministrov. Upam prav

trdno, da se bodo poprave res izvršile, saj sem skupaj z okrajnimi oblastmi, posebej z g. vodjem glavarstva v Ptuj in g. civilnim komisarjem v Prekmurju storil vse, kar je bilo mogoče. Posebej pa sem skrbel da kljub velikim težavam, ki jih ima država v denarnem oziru sedaj, spravim v proračun nekatere kredite. Gotovo je, da je moje delo le pričetek. Moj naslednik bo imel za naše kraje nalogo in dolžnost, da pridemo do uspeha, kakor je mogoče in za ljudstvo potreben. Posebej bo treba paziti, da se krediti nazadnje ne uporabijo samo za — Ljubljance!

O popravah ob Dravi, Pesnici in Muri sva razpravljala posebej mnogo s prejšnjim ministrom poljedelstva, mojim spoštovanim tovarišem Roškarjem, in povdarjati moram, da je on to in marsiktero drugo našo kmetijsko zadevo krepko podpiral. Tudi sedanj minister, Srb-radikalec dr. Velizar Jankovič nam je naklonjen.

Da bo delo dobro uspelo, pa rabimo v Ptuj posebni gradbeni oddelek, kajti jasno je, da je mariborski preobložen. Tudi v tem oziru sem ponovno govoril z oblastmi v Ljubljani. Storit danes to še javno v časopisju z zagotovilom da se na Štajerskem ne bome zadovoljili s tem, da se nas tolaži z bodočnostjo, ker g. nadsvetnik Klinar vidi samo malo čez svojo Ljubljanco.

Naš poslanec za po toči poškodovano.

Interpelacija narodnega poslanika Ivana Vesenjaka na gospoda ministra za ishrano in obnovo zemlje.

V posebnem memorandumu (spomenič) in prošnji sem skupno s kolegom dr. Hohnjecem in Pišekom opozoril na ogromno škodo, ki jo je napravila toča konec mesca junija po Dravskem polju in po Slo. goricah. Tam smo utemeljili potrebo in prosili prav izdatne pomoči tudi za jesensko setev (pšenica, rž). Znano nam je, da so pokrajinske oblasti storile pač, kar je v njihovi moči in da so posebej strokovno in vestno ocenile škodo. Ni nam pa znano, kaj je na to našo taksirano prošnjo in memorandum napravil g. minister za ishrano in obnovo zemlje.

Zato vprašam:

1. Ali je gospodu ministru znano, kako nujno potrebna je pomoč od strani države pri nabavi pšenic in rži za setev v prizadetih krajih.

2. Kaj je gospod minister ukrenil, da se tej potrebi zadosti.

Opozarjam, da je prav skrajni čas, ker se setev pričinja.

Prosim za pismeni odgovor.

Iv. Vesenjak.

Beograd, dne 28. septembra 1920.

Kako bomo vo ili s kroglicami?

Največja novost za naše volilce bo glasovanje s kroglicami. Stvar pa je zelo priprosta.

Najprej je treba vedeti, da ne bomo volili posebnih poslancev, ampak stranko: naši volilci seveda Kmetsko zvezo, liberalci in samostojneji svojo, in komunisti svojo stranko. Vsaka stranka bo za naše Štajersko-prekmursko-koroško volilno okrožje postavila 20, oziroma 21 kandidatov. Vsak volilec bode torej s stranko volil vseh 20 ali 21 kandidatov, ki jih je postavila njegova stranka.

Za vsako stranko bo v volilni sobi postavljena po ena skrinjica: ena za Kmetsko zvezo, ena za komuniste, ena za liberalce in Samostojne itd. Za temi skrinjicami bodo sedeli ali stali predstavniki strank. Za skrinjico Kmetske zveze bo stal predstavnik naše Kmetske zveze, za skrinjico komunistov predstavnik komunistične stranke itd.

Ko volilec stopi v glasovalno sobo, mora, preden glasuje, povedati glasno, da ga slišijo vsi člani volilnega odbora (predsednik, en član volilnega odbora in predstavniki strank), ime, priimek in poklic, v mestih, kjer je več volišč, pa tudi svoje stanovanje.

Predsednik ali eden izmed članov volilnega odbora mora vsakemu volilcu, predno ga pripusti k glasovanju, glasno povedati, katero ali čegavo kandidatno listo predstavljajo glasovalne skrinjice. Ako volilec ne zna čitati, mu mora na njegovo zahtevo predsednik ali član odbora prečitati vsa imena na kandidatnih listah. Ako se vse to ne zgodi, ima vsak član odbora pravico, da temu ugovarja in da, ko se glasovanje izvrši, zabeleži v zapisnik protest zoper nepravilno postopanje odbora. Vsak predstavnik liste ali njegov namestnik ima pravico volilcu povedati, kateri stranki pripada ta ali ona kandidatna lista ali skrinjica.

Predsednik da volilcu, predno ta prične glasovati, eno kroglico. Ko volilec prejme kroglico, je dene v desno roko, zapre roko in gre s tako zaprto roko odskrinjice do skrinjice po vrsti, vstane roko v vsako skrinjico, kroglico pa pri tem spuosti v ono skrinjico, za katero hoče on glasovati, naši volilci torej seveda v skrinjico Kmetske zveze. Ko potegne roko iz zadnje skrinjice, jo mora vprico vseh odpreti, tako da lahko vidi vsakdo, da nima več kroglice v njej in da je glasoval. Oni volilec, ki zaradi hibe na roki ne bi mogel glasovati tako, kakor smo opisali, ima pravico pred volilni odbor pripeljati pooblaščenca, da namesto njega glasuje s kroglico. Ko je volilec oddal glas, mora oditi z volišča.

Najnujnejše delo za naše pristaše.

1. Kjer še reklamacijsko postopanje ni končano, takoj natančno pregledajte volilni imenik v vsaki občini. Liberalni in samostojni župani so posebej v celjskem in posavskem okrožju izpustili mnogo, mnogo naših najboljših volilcev, a v pisali so veliko število takih, ki nimajo volilne pravice (take, ki so manj kot 21 let stari, ki 25. sept. niso bivali 6 mesecev v dotični občini, ki so Nemci in nemčurji, ki so bili kaznovani radi goljufije in radi enakih prestopkov).

2. Tako reklamirajte! Naše, ki so izpuščeni, noter! Nasprotnike, ki nimajo volilne pravice, brez usmiljenja ven! Če reklamirate naše noter, napravite tako-le vlogo: „Občinskemu predstojništvu občine...! Iz volilnega imenika za ustavotvorno skupščino je v naši občini izpuščen volilni upravičenec..., v... hišna štev. ... (Tu navedi natančno ime, priimek, stan, bivališče in hišno številko.) Zahtevamo, da vpišete tega volilnega upravičenca pravilno v volilni imenik. Kot dokazilo, da je volilec, prilagam: krstni list, domovnico! (ali delavsko knjižico), potrdilo občinskega urada (ali gospodarja), da biva J. J. že nad 6 mesecev neprestano v tej občini. Izjavljam, da je reklamiranec po rodu in mišljenju

Slovenec. Datum. Podpis." — Vsi uradi: župni in občinski, morajo vsakemu dati na zahtevo dokazila, (krestni list, potrdilo o domovinstvu in bivanju). Te listine so kolka proste. Če pa je kdo vpisan, ki nima volilne pravice, pa napravi tako-le reklamacijo: „Občinskemu predstojništvu občine . . . ! V volilnem imeniku za ustavotvorno skupščino je vpisan J. J. . . . v . . . h. št. . . ., ki po zakonu nima volilne pravice, ker (tukaj navedi vzroke): še ne biva šest mesecev v tej občini, ali ker še 25. septembra 1920 ni bil 21 let star, ali ker je po rojstvu in mišljenju Nemec ali Nemčur, ali ker je bil kaznovan itd.). Kot dokaz prilagam potrdilo občinskega urada ali župnega urada, ali izjavo dveh ali treh zanesljivih oseb. Z ozirom na te podatke, o katerih resnično tudi sam jamčim, zahtevam, da se J. J. črta iz volilnega imenika. Datum. Podpis." O vloženi reklamaciji zahtevajte od občinskega urada potrdilo. Reklamacijska komisija pri občini mora reklamacije takoj rešiti in pisмено obvestiti osebo, ki je reklamirala. Če je reklamacija zavržena, ima reklamant pravico, da se v 24 urah pritoži na okrožno sodnjo v Mariboru. Pritožba se mora vložiti pri občini.

3. Iz vsake občine imenujte takoj dva zanesljiva in ugledna naša volilca kot predstavnika kandidatne liste naše stranke. Agilnih agitatorjev ne določajte za to službo, ker jih bomo potrebovali na dan volitve za agitacijo. Predstavniki pa bo imel nalogo, da bo na dan volitve pri volilni skrinjici na volišču predstavljal našo stranko. Volilcem, ki bodo prišli v volilno sobo, bo moral po-

vedati, katera skrinjica je naša, da našinci ne bodo vrgli glasovalne kroglice v skrinjico kake nasprotnne stranke.

Vsakega, ki ga izberete za predstavnika, vprašajte, ali sprejme to mesto. Za vsako občino prijavite imena in natančne naslove dveh imenovanih predstavnikov takoj tajništvu Kmetijske zveze v Mariboru (Cirilova tiskarna). Da ne bo pomote, še enkrat povdarjamo, da oba predstavnika nista člana volilne komisije. V občinah, odkoder ne dobimo imen predstavnikov, bodo samo nasprotniki imeli svoje ljudi pri volilnih skrinjicah. Se enkrat prosimo zaupnike po vseh občinah bivše Slovenske Stajerske, Prekmurja in Mežiške doline, da nam takoj, ko čitajo te vrstice, javijo imena predstavnikov. Stranka mora imena predstavnikov in njih namestnikov s kandidatno listo vred naznaniti okrožnemu volišču v Mariboru.

4. Po vseh vaseh in občinah priročajte pogosto sestanke naših somišljenikov.

5. Razlagajte volilcem naš program, posebno točke glede slovenske samostojnosti.

6. Vsak krajevni odbor Kmetijske zveze si naj naroči knjižico o volilnem redu, ki jo je priredil dr. St. Sagadin. Naroča se pri Tiskovni zadruzi v Ljubljani. Cena 16 K.

7. Zbirajte povsod, posebno pri premožnejših za volilni sklad Slovenske kmetijske zveze.

Kmetijska zveza v Mariboru.

Politični ogled.

Jugoslavija. Narodno predstojništvo se je sestalo 12. t. m. Poslanci mislijo rešiti najnujnejše zadeve o ukaz-zakonu, nato pa se bodo vrgli poslanci vseh strank v volilni boj. Že tolikrat omenjeni ukaz-zakon, če bo sprejet od zbornice, se bo tikal samo naredb o pobijanju draginje ter zagotovitve reda in miru v državi. Te dni se bodo začela pogajanja med Jugoslavijo in Italijo zastran rešitve jadranskega vprašanja. Kot naša odposlanca bosta nastopila zunanji minister dr. Trumbič in dr. Momčilo Ninčič. Naše odposlanstvo bo prejelo navodila za ta pogajanja od vlade. Ker je pa koroško glasovanje izpadlo za nas neugodno, bodo prišli Italijani pri teh pogajanjih s čisto novimi, seve za nas nesprejemljivimi predlogi glede Gorenjske. Rešitev jadranskega vprašanja bo nastopilo vsled za nas neugodnega plebiscita na Koroškem v čisto drugi, še veliko bolj črni luči kot doslej. Danes je sploh dvomljivo, če se bode Italija pogajala z nami zastran Jadrana, če ne bo ugrabila po svoji volji, kar se jej bo zljubilo v njeni roparski grabežljivosti. Vsled neugodnih vesti s Koroške so zahtevali naši poslanci od beograjske vlade, da vzame ubogo naše zavedno koroško ljudstvo pod zaščito pred skoro gotovimi nemškimi šikanami in nasilju.

Avstrija. Avstrijski parlament je sklenil, da se naj prikloni Avstrija Nemčiji. Tozadevni sklep pride na ljudsko glasovanje v Avstriji. Ta avstrijski sklep bodo seve toplo podpirali Italijani.

Rusija-Poljska. Predhodni mir med Rusijo in Poljsko je bil podpisan 11. t. m. v Rigi. Demarkacijsko črto tvori sedanja bojna črta med obema armadama z malimi izpremembami. Od sedanje frontne črte se bodo pomaknile ruske in poljske čete za 35 verst. Izpraznjeni pas med rusko in poljsko bojno črto velja kot nevtralna tla. Po pretoku 144 ur po podpisu tega predhodnega miru se ustavijo sovražnosti na obeh straneh. Ako se sedaj podpisani predhodni mir ne odpove, velja to mirno stanje do podpisane pravega miru. — Poljaki so zavzeli po ljutih bojih mesto Vilna. Povsod drugod na bojni črti se vršijo med Rusi in Poljaki manjše praske, ki pa nimajo nikakega vpliva na mirovna pogajanja. Med Poljaki in Litvanci se je podpisalo premirje 7. t. m. v Suvalki. Generalu Wranglu, ki je napadal boljševike iz Krima, ponujajo Rusi mir. Doslej se še Wrangel ni odločil. Rusija je odredila mobilizacijo vseh sovjetskih državljanzov iz letnikov 1886, 1887 in 1888. Na Poljskem je izbruhnila stavka železničarjev, ki zahtevajo višje plače.

Kmetijska zveza.

Naznanila.

Volilni shodi KZ

se vršijo prihodnje tedne po tem-le redu:

V nedeljo, 17. oktobra:

Poljčane, po rani maši.

Makole, po večernicah.

Sv. Lovrenc v Slov. goricah, po rani sv. maši.

Sv. Andraž v Slov. gor., po pozni maši.

Sv. Boltenk v Slov. gor., po večernicah.

Sv. Martin pri Vurbergu, po rani sv. maši.

Dogoše pri Mariboru, gostilna Smirmaul, popoldne ob dveh.

St. Lenart v Slov. gor., po rani maši.

Gomilsko, po večernicah v Gasilnem domu.

V nedeljo, 24. oktobra:

Celje, ob pol 9. uri popoldne, v vrtni dvorani „Belega vola.“

Sv. Juri v Slov. gor., po rani sv. maši pri Krajncu.

Selnica ob Dravi, po rani maši.

Žetale, po rani maši.

Rogatec, po pozni maši.

Sv. Rok ob Sotli, po večernicah.

Sv. Venčesl, po maši.

Laporje, po večernicah.

Spitalič, po maši.

Sv. Jernej pri Konjicah, po večernicah.

V ponedeljek, 25. oktobra:

Sv. Križ tik Slatine, zjutraj ob pol osmih.

Luče. V nedeljo, dne 24. oktobra, se vrši po rani službi božji shod KZ v Lučah. Govorita Martin Steblovnik in Vladimir Pušenjak. Može in mladeniči iz župnij Luč in Solčava, prihitite v obilnem številu na shod!

Rečica ob Savinji. V nedeljo, dne 24. t. m. popoldne po večernicah se vrši shod KZ v Rečici ob Savinji. Govorita Martin Steblovnik in Vladimir Pušenjak. Pričakuje se obilne udeležbe iz cele župnije.

Poročila.

Volilna shoda na Hajdini in v Ptujju sta se preteklo nedeljo jako dobro obnesla. V imenu vodstva KZ je obširno poročal prof. Ivan Vesenj. Hajdina je stara zavedna postojanka slovenske kršćanske kmetijske misli in bo pokazala svojo odločnost tudi pri teh volitvah. Zborovalci so z ogorčenjem obsodili demokratske laži o voditelju dr. Korošču ter se zahvalili govorniku za razna uspešna posredovanja. V Ptujju bo še pozneje en shod na željo mož, ki prihajajo k rani maši. Naša KZ stoji v ptujskem okraju neomajano.

Gernjegrajski okraj. Preteklo nedeljo sta se vršila dva dobro obiskana shoda KZ v Novi Štifti in pri Sv. Frančišku. Na obeh shodih sta govorila kmet Martin Steblovnik in nadrevizor Vladimir Pušenjak. Razpravljala sta o programu KZ, o samoupravi, o agrarni reformi, o davčnih vprašanjih, šolskih zadevah itd. Program stranke kakor tudi načrt za delo v konstituantni se je splošno odobravalo. Sprejele so se tudi resolucije.

Zborovalci zbrani za shodu SKZ dne 10. oktobra 1920 zahtevajo:

1. da se agrarna reforma čim preje izvede in pri razdelitvi gozdnih pašnikov upoštevajo oni, ki so najbolj potrebni.

2. protestirajo proti predloženemu proračunu, ki najhujše obremenjuje kmeta in delavca. Proč s trošarinami.

3. zahtevajo, da se že sklenjeni davek na vojne dobičke pobere in išče država nove davke pri kapitalistih in vojnih dobičkarjih, ne pa pri kmetih in delavcih.

4. Zahtevamo samoupravo za Slovenijo.

5. Nikdar ne sme v naši državi kak ukazni zakon dobiti veljavnost, temveč se morejo vsi zakoni po stavno skleniti v izvoljenem zboru.

6. Zahtevamo, da se šolski zakon uredi tako, da bo prebivalstvo imelo več vpliva in da se šola vpostavi na verski podlagi.

7. Zahtevamo, da se Sloveniji v državi SHS da kar mogoča obširna samouprava, da bi se moglo prav skrbeti za domače gospodarske potrebe.

Razbor pri Loki. Tudi pri nas smo se začeli politično gibati in navduševati za Kmetijsko zvezo. Zadnje nedeljo, 10. oktobra po sv. opravilu smo imeli lepo obiskan shod Kmetijske zveze. Govorila sta Keše iz Trbovalj in M. Krajske iz Maribora. Med poslušalci, ki so z zanimanjem poslušali govornika, pa

je bilo tudi nekaj „samostojno“ navdahnjenih, ki se hoteli govornika motiti. Ko pa se jim to ni posrečilo, so jo med ploskanjem množice popihali z zborovalnicami. Eden je še ostal in si brusil jezik. Takoj se je videlo, kje ga čevlji žuli. Ko je govornik začel govoriti o nekdanjih kmetijskih oderuhih, jo je tudi ta samostojni junak odkuril. Hvala Bogu, led je prebit, zanimanje za Kmetijsko zvezo ki je tekmo 14 let je mnogo storila za kmetijsko in delavsko ljudstvo, baste pri nas vedno bolj. Zda je treba ljudi le še podrobno poučiti o Kmetijski zvezi, jim razjasniti važnost prihodnjih volitev za naše gospodarstvo in za vero in jih organizirati, nabirati pridno ude, jih vabiti na manjše sestanke in razgovore. Ljudstvo je dobro in dovetno za dobro misel. Odborniki, ki so se odločili na shodu, bodo tudi svoje organizacijsko delo vneto vršili in tako bo na dan volitve tudi Razbor pokazal, da hoče imeti v državnem zboru kršćanske poslance!

Jurklošter. Shod Slovenske kmetijske zveze v Jurkloštru se je zadnje nedeljo, 10. oktobra, lepo izvršil. Soba Gradove gostilne je bila natlačena polna. Ljudstvo je z velikim zanimanjem sledilo govorom. Shod je vodil in govoril o programu naše stranke g. Skoberne iz Rajhenburga. O nasprotnih strankah posebno pa o zločinski politiki Samostojne nad kmetijskim stanom pa Deželak iz Smiklovca. Ljudstvo je glasno izražalo svojo nevoljo nad Samostojno kmetijsko stranko. Na shodu se je videlo, da je večina Jurkloštarčanov na naši strani. Izvolil se je krajevni odbor Slovenske kmetijske zveze. Predsednikom je izvoljen ugledni kmet Matevž Zalokar iz Jurkloštra. Sprejete so bile iste resolucije kakor pred nekaj tedni na shodih pri Sv. Miklavžu in Sv. Rupertu nad Laškimi.

Za Kmetijsko zvezo so nabrali zaupniki na sešanku v Šoštanj 1231 K.

Za Kmetijsko zvezo so nabrali na shodu pri Novištiti 276 K.

Za volilni sklad KZ je nabrala zavedna mladenka Marija Ušen v St. Petru v Savinjski dolini pri dobrih sosedih v Spodnjih Grušovljah svoto 320 K.

Navedila.

Zaupnike Kmetijske zveze po vseh župnijah, kjer so naznanjeni volilni in drugi shodi Kmetijske zveze, prosimo, da skrbijo za številno udeležbo. Naj nastopajo povsod tudi domači govorniki.

Se enkrat predstavniki. Nužno prosimo, naznanite nam iz vsake občine takoj predstavniške kandidatne liste. — Tajništvo KZ.

Kmetijski govorniki! Prosimo vse može in mladeniče, ki nastopajo kot govorniki, da takoj javijo tajništvu Kmetijske zveze v Mariboru svoj naslov. Ko bodo nastopali kandidati na volilnih shodih je potrebno, da govori poleg kandidata še drug govornik.

Volilnih shodov

ki se vršijo v zaprtih prostorih, ni treba naznanjati. Pač pa se morajo naznaniti shodi pod milim nebom okrajnemu glavarstvu vsaj en dan peprej (kolek 4 K). Volilne shode vodi sklicatelj. Ker so naši shodi sklicani samo za pristaše Kmetijske zveze, se morajo nasprotniki odstraniti, če jih predsednik k temu pozove. Ako bi nasprotniki motili zborovanje in na poziv predsednika ne bi hoteli mirovati ali se odstraniti, jih naznanite državnemu pravdnstvu in navedite tudi priče. Kazni, ki so določene za motilce in razbijalce shodov so zelo ostre (zapor od enega tedna do šest mesecev!)

Mladinska organizacija.

Sv. Boltenk pri Središču. Dne 10. t. m. se je tudi pri naš ustanovil orlovski pododsek. Br. Stabej je v krasnem govoru pojasnil namen in pomen Orlov. K ustanovitvi so prihiteli bratje Orli iz Središča, sestre Orlice in naraščaja. Lepe, točno izvršene vaje so navdušile občinstvo; hvala bratom in sestram s Središča! Z navdušeno pesmijo: „Da srca zvesto kakor zdaj, ostala bodo vekomaj!“, se je končala ta lepa slavnost.

Igre za naša dekleta. Dekliških iger za naše odre silno manjka, ker so vse dosedanje že stokrat preigrane. Zato je priznani pesnik Silvin Sardenko spisal štiri igre, ki se odlikujejo po svoji globokosti, lepoti in umetnosti. Prvi dve sta nabožne vsebine, a drugi dve posvetne. Zbirka nosi naslov: „Nedeljske ure na društvenih odrih“ in se naroča pri Krekovi prosveti v Ljubljani, Poljanska cesta 4. Štane izvod 15 K, 7 izvodov skupaj 95 K. Hitro naročajte, ker je zaloga majhna.

Naročajte „Slov. Gospodarja“ vsaj za čas volilnega boja! Prodajajte ga pred cerkvijo ob nedeljah. Naročajte ga skupno več izvodov za razprodaje.

Shranite dobro to številko Slov. Gospodarja!

V skrinjico KZ

izpusti 28. novembra kroglice! Ne reci: „Bodo že brez mene opravili volitve.“ Seveda jih bodo opravili, toda kako? Morebiti bo ravno od tvojega glasu odvisno, da bodo zmagali poslanci protiverskih in proticerkvenih strank! Če naši Kmetijski zvezi tvoj glas manjka, lahko dobi Kmetijska zveza enega poslanca manj. In če bo v državnem zboru pri glasovanju naša stranka imela enega poslanca premalo, kaj se lahko zgodi? Da ne bomo dobili samouprave Slovenije, da bodo še dalje gospodarili in odirali kmetstvo in delavsko ljudstvo veletrgovci, milijonarji, izvozničarji, bankirji. Ali hočeš, da dobi kmetstvo še višje davke, vojni dobičkarji pa se bodo še dalje valjali v krivično pridobljen bogastvu? Ali hočeš, da dobimo brezversko šolo in civilni zakon ter ločitev zakonov. Če tega nočeš, moraš iti na volišče in tam vreči kroglice v tisto skrinjico, ki bo določena za našo Kmetijsko zvezo.

Tedenske novice.

Laži samostojnežev. V „Kmetijskem listu“ dne 7. oktobra št. 41 trdijo samostojneži, da so odpravili odpredne izkaznice, ki so ovirale kmetstvo prebivalstvo pri prometu s kmetijskimi pridelki. V izjavi uredništva pa beremo, da si Mrmolja lasti zaslugo, da je posređoval in dosegel v avgustovi krizi izvoz sadja na Dunaj in Bavarsko. Vse to je kratkoma le laž! Oboje so dosegli naši poslanci, ki so v ozki zvezi s trgovskim ministrom Ninčičem; posebej bodo o tem lahko poročali poslanci Vesenjaki, Pišek in Hohnjec. Mrmolja in par drugih je prišlo kot deputacija v Beograd, ko je bila zadeva že po posređovanju naših poslancev sklenjena. Dostaviti še moramo, da je bilo potrebno tudi v ministrskem svetu razprav in tam je naš voditelj dr. Korošec po svoji stari navadi štčtil in zagovarjal kmetstvo koristi, osobito svojih ožjih rojakov-sadjarjev iz Slovenskih gor.

Mrmolja ne more pozabiti na beograjsko enketto in ministra dr. Poljaka. Naš poslanec kmet Brodar je dovolj jasno dokazal, koliko je Mrmolja s svojim nastopom in s svojim hvalisanjem o velikanskih dohodkih škodoval našim kmetom. Trdil je namreč, da ima Štajerski kmet 30.000 K čistega dohodka na zemljišću 5 ha. Na podlagi teh in sličnih izjav se je odmeril našim ljudem osebnodohodninski davek. Če niso mogli priznati takih velikanskih dohodkov, ker jih v resnici ni bilo, so davčni uradniki ali očito ali pa v svojem mišljenju dolžni kmeta laži, češ, saj je Mrmolja sam povedal, v kakem blagostanju živi pri nas kmet. To je prvo. Drugo pri tej anketi je Mrmoljevo ožje znanstvo v bivšim demokratskim ministrom-milijonarjem dr. Poljakom. Dr. Poljak je delal tako na kosmato, da ga sedaj celo bankirski demokratje ne napaajo kandidirati.

Advokatska „Nova doba“ si je zastavila nalogo, da zdaj v volilnem boju posebno in po načrtu napada duhovščino. Mi ne bomo branili duhovščine. Vprašamo samo liberalne advokate krog „Nove dobe“: Koliko kmetov so že pognali na boben brezvestni liberalni advokate? In: Ali morete imenovati le enega duhovnika, ki je spravi kakoga kmeta na nič? Drugo vprašanje: Kdo je na Slovenskem z Rajfajzenovimi posojilnicami rešil na stotine kmetov in manjših posestnikov iz kreppljev oderuhov, kojih potomci se skrivajo pod okriljem Samostojne in demokratske stranke? Ali ne slovenski duhovniki, ki so od leta 1907 s pomočjo Zadrufne zveze ustanovili na Spodnještajerskem nad 120 kmetijskih posojilnic in zadrug? Tretje vprašanje: Kdo je desetletja branil proti nemškemu navalu slovensko mejo na Štajerskem in Koroškem? Kdo vztraja zdaj v neodrešeni domovini, na Primorskem in tolaži naše rojake v laški sužnosti? Ali ne zopet slovenski duhovniki? Kdo je med vojsko ljudstvu brezplačno pisal razne prošnje? Kdo je brezplačno pisal za naše ljudi pisma vojnim ujetnikom? Ali ne naši duhovniki? Kdo je branil in rešil Prekmurje? Ali ne župnik Klekl doma in bogostojni profesor dr. Slavij v Parizu? Zakaj so tudi liberalci leta 1918 z nami vred slavili in pozdravljali dr. Korošca kot prvobornitelja za Jugoslavijo? Koga pa so Nemci leta 1914 najbolj zapirali in pretepali in opljuvali? Ali ne slovenskih duhovnikov, ki so jih poznali, da delujejo za slovensko ljudstvo in mu hočejo ohraniti slovenski materni jezik? Ali pa je bil zaradi narodnosti leta 1914 zaprt tudi gospod Spindler ali Lešničar ali dr. Kukovec? Mi nismo nikdar nič slišali ne čitali o tem. In zdaj očitajo ti ljudje slovenskim duhovnikom, da niso narodni!

Resnica o škofovih najemnikih. Na umazana in lažnjiva obrekovanja v „Enakosti“ je meni kakor zastopniku škofijskega posestva Betnave skoro nepotrebno odgovarjati, ker je vsak razumen človek lahko sam sprevdel, kakšne namene so socialisti s tem zasledovali. „Enakost“ se opira na lažnjive in nesramne vesti, ki jih dobiva od ljudi najslabše vrste, ter hoče s tem pridobiti novih pristašev, kar se mu pa gotovo ne bo v veliki meri posrečilo. Po mojem mnenju je še dovolj ljudi med kmeti in posestniki, ki t.kih opravljanj ne vpoštevaajo, dokler niso o tem tuđi popolnoma prepričani. Kar se tiče najemnice Marije Potočnik in Antonije Muršec, bi gg. pri „Enakosti“ svetoval, da stopijo sami z njima v stik, potem bi spoznali takoj, s kakimi ljudmi da imajo opraviti, in kake bi oni z njimi kmetstva dela opravljali. Zanimivo bi bilo izvedeti, zakaj ti dve stranki pri tolikem pomanjkanju delavnih moči nikjer ne moreta dobiti dela in zakaj se jih vsa okolica kot delamrznih ljudi brani. Marija Potočnik je stopila tukaj na podlagi pis-

menne pogodbe v službo dne 16. aprila letošnjega leta, je se danes tukaj in uživa svoje pristojbine, t. j. stanovanje, kurjavo, polje in vrt, kakor tudi pašnik za svojo živino in je bila do danes na škofijskem posestvu zavsem 23 in en pol dneva na delu, pa ne brezplačno, ampak proti odškodnini. Njeno plačilo gotovo ni bilo nič slabše, kakor je to pri drugih okoliških posestnikih v navadi, ker je prejela razven že omenjenih pristojbin za svoje delo na dan še 3 K in hrano z vsemi svojimi otroci, ki pa niso delali ničesar. Pri tem je pa delala na posestvu s svojimi razposajenimi otroci še veliko škodo. Ker ni izpolnila pogodbe in je dražila druge najemnike ter bila slabega vedenja, je bilo oskrbništvu primorano jo odpustiti. O najemniku Muršecu sledeče: Alojz Muršec in njegov sin Franc sta bila v službi tukaj letos od 25. februarja t. l. Dobivala sta skupno s postranskimi dohodki 140 K mesečno in celo preskrbo z ženo in otrokom. Razven tega sta imela prsto stanovanje (a ne luknje), prsto kurjavo, brezplačno polje in vrt ter mleko po znižani ceni. Če je bila žena na delu, je dobivala še 3 K dnevno. Muršec je živel s svojo ženo v večnem prepiru in se je večkrat izjavil, da jo bo zapustil in bi bil vesel, če bi umrla. V sled tega in radi tatvine dveh vreč ovs, ki jo je izvršil njegov sin, je Muršec dne 9. avgusta t. l. svojo službo brez odpovedi zapustil. Kar se tiče njegove hčerke, je ta živela brez vse vzgoje in nadzorovanja ter se je klatila okrog z nemoralnimi ženskami, da so že sosede oskrbništvu na njo opozarjali. Muršec je zapustil ženo in otroka v stanovanju in stopil sam v drugo službo. Od strani oskrbništvu posestva Betnava je bilo stanovanje ženi na tri tedne odpovedano in je bil tudi Alojzij Muršec potom občinskega urada opozorjen, da naj se drži pogodbe ali pa stanovanje tekem 14 dni izprazni. Ker pa tej zahtevi ni ugodil, oskrbništvu pa rabi stanovanje za druge najemnike, so stanovanje občinski organi izpraznili. Trditev, da je bil občinski sluga po ekonomu podkupljen, bo pa imela sodnijske posledice. Vprašam sedaj gg. zaščitnike delamrznih ljudi: Ali je oskrbništvu posestva Betnave samo zato tukaj, da najdejo taki ljudje zastoj stanovanje, kurjavo in zemljo? Morebiti lahko ti zaščitniki sami vzamejo take ljudi v svojo oskrbo? Sicer pa sem zvedel slučajno za ta obrekovanja, ker na ta umazani list nisem naročen in ga tudi ne čitam, da bi se mogel vedno opravičevati. Priporočam tem gg. zaščitnikom, da se o Muršecu in njegovem delu informirajo natančneje pri njegovem prejšnjem delodajalcu, oskrbništvu Rogoza, ako meni ne verjamejo. — Al. Lešnik, oskrbnik.

Harmonikafabrikant Vinko Simonič. Fara Sv. Urbana pri Ptujju je tako srečna, da je dala svetu novega veleuma, modrijana Vinka Simoniča. V Vintarovskem vrhu stoji revna bajtica, ki hrani v sebi ta osmi čudež sveta. Od sedaj se je le malo slišalo in govorilo o njegovih zmognostih; samo enkrat je prinesel „Slov. Gospodar“ kratko notico, da je šel dragi Vinko med samostojneže, pa še takrat so mnogi po pomoti mislili na drugega Vinka Simoniča, ki stanuje tudi v urbanski fari in ima po nesreči isto ime kakor naš ljubi Vinko v Vintarovskem vrhu, pa je samo v čast sv. Urbana. Tako malo je široki svet poznal vintarovskega Vinkota. Vedeli smo pač, da izdeluje razne harmonike, da si pastirji z njimi preganjajo dolg čas na paši; ponujal jih je tudi v listih. Ob času vojske se je Vinko vrgel na druge stroke, začel je izdelovati karbidne svetilke in jih je celo priporočal v klerikalnem koledarju Družbe sv. Mohorja. Zdaj pa, ko je potihnil bojni grom, je začutil Vinko v sebi naenkrat drug, vojni poklic in zasedel je bojevitiga belea in vzel v roke bojno zastavo, postal je agitator ali priganjač Samostojne kmetijske stranke. Sam general Mermolja iz slavne Vertobje ga je v Ljubljani potrdil za novo, tako častno službo in mu nakazal primerno krasno plačo. In tako roma zdaj bojeviti Vinko po vseh občinah Slovenskih gor in vabi in kliče skupaj bivše štajercijance in liberalce, da jim pokaže „Samostojna“ nebesa, kjer jim bodo kar pečeni piščanci in praženi purani padali v usta. Samo, kdo jih bo dal? Ali Simonič? On jih sam nima. Mi se ne čudimo gibčnosti in jezičnosti odpisane Vinkota, vsaj ne dela zastoj, vsaj je dobro plačan za vsako stopinjo — kaj ne, dragi Vinko? Mi se čudimo samo slaboumnosti in kratkovidnosti tistih backov, ki nimajo niti toliko samostojnega spoznanja, da bi spoznali, da je vse Simoničevo delo le laž in hinavščina, le lov po lahkem boljšem zaslužku, in se mu zato vsedejo na limanice. Kar gre za njim, to so ali ljudje, ki so bili že prej kot liberalci sovražniki vsake krščanske misli in so to ostali tudi zdaj, ali pa nerazsodni duševni reveži, ki prej niso vedeli, zakaj so bili štajercijanci, in tudi zdaj ne vejo, zakaj so samostojneži. To je množica tistih, ki ničesar ne berejo in ničesar ne mislijo in zato ne razločujejo, kaj je belo in kaj je črno; podobni so možakarju, ki je prišel v kapelo počastit sv. nadangela Mihaela, pa je prižgal svečo Luciferu. Na eni strani zidajo Bogu kapele, stavljajo križe, hočejo biti verni kristijani, na drugi strani pa se zapišejo hudiču, ker jim obljublja: Vse ti bom dal, cenejši sladkor, koruzo, sol, življenje brez davkov in križev, po ceni se boš vozil po železnici, samo dra. Korošca zapusti in njegovo Kmetijsko zvezo, ter moli mene, samostojnega Boga! In backi odpirajo oči in usta, poslušajo in pravijo: Lepo bo tam v samostojnem rajju — in se zapišejo Samostojni. Reveži ne premislijo posledice, kakor jih ni premislila Eva pod drevesom. Zato tudi zdaj plešejo, kakor jim gode Simoničeva harmonika; zato hodijo zdaj za Vinkotom, da jim spoji ali skupaj zloča njihove počene butice. Neuki siromaki so, pogoltnjejo, kar jim kdo položi na jezik. Kar je pa resnično

kmetjskega, ima svoj kmetijski list, svojega „Slov. Gospodarja“, „Domoljuba“, „Kmetovalca“, svojo „Strazho“, čita presoja, obsoja in izbira modrosti, ne poslušaje Simoničeve laži modrosti; ti so v resnici samostojni, pa ne Mermoljevi, ampak po prostera, samostojnem preudarku prostovoljni in prstodušni pristaja stare, v boju preizkušene Slov. kmetijske zveze. Ali ste razumeli, vi Simoničevi backi? Če bi le malo pogledali po svetu ali brali pameten časopis, bi ne poslušali laži-preroka. Mi vas samo pomilujemo! Oblijubljenege raja ne bote videli.

Demonstracije po Mariboru. Zaradi dogodkov na Koroškem so bili večeraj velike demonstracije v Ljubljani, zvečer tudi v Mariboru. Ob 7. uri zvečer se je sklicalo od neke strani manifestacijsko zborovanje, na katero pa naša stranka ni bila povabljena. Na zborovanju je govoril novinar Pirc in več drugih govornikov. Govorniki množice niso mogli obvladati. Tako se je manifestacijsko zborovanje spremenilo v demonstracije po mariborskih ulicah. Mi obžalujemo, da se je to zgodilo, ker zato bodo trpeli Slovenci na Koroškem in sploh v Avstriji.

Gospodarstvo.

Kmetijske podružnice, ki se niso izvolile delegatov za občni zbor, nujno pozivamo, da takoj skličejo občni zbor. Vsaj 14 dni mora biti občni zbor po prej naznanjen v „Kmetovalcu“. Okoli 20 naših podružnic še ni volilo. Zakaj taka malomarnost? Poudvizajte se!

Razstava perutnine iz mariborskega okraja, ki jo priredi 23. in 24. t. m. Kmetijska podružnica Maribor in okoliš na Gambrinovem vrhu, bo nad vse zanimiva. Naj bi pa tudi zelo mnogo občinstva, zlasti kmetjskega, posetilo to razstavo, ki zasleduje nad vse hvaljevreden cilj. Natančni zapiski nemških kurorejcev kažejo, da daje kura jajčnica v enem letu 5—10krat toliko čistega dobička, kot je sama vredna. Samo to dejstvo nas dovolj jasno opozarja na veliki gospodarski pomen umne kurorejce. Zato pa naj v prvi vrsti naše kmetstvo prebivalstvo vso pozornost resno obrne na to panogo kmetijsva, s kojo se lahko vsakdo bavi, ki je v obratu najcenejša in zahteva najmanje truda. Potrebnege pouka bo dobil po razstavi, ki se bo otvorila v soboto 23. t. m. ob 10. uri dopoldne. Otvoritvi bo takoj sledilo prvo predavanje. Drugo predavanje bo popoldne ob 4. uri, tretje v nedeljo ob 10. uri dopoldne in četrto popoldne ob 4. uri, nakar se bo razstava zaključila. Udje Kmetijske podružnice naj se razstave udeleže polnoštevilo, dovoljen pa je vstop vsakomur; v prvi vrsti velja vabiti ženstvo.

Zivinski sejem v Mariboru. Na večerajšnji sejem je bilo prignanih: 4 biki, 76 volov, 132 krav, 4 teleta in 7 konj. Cene so se gibale: prvovrstni voli 15 K, drugovrstni voli 13 K, plemenski voli 11—12 kron, klavne krave (tolste) 13—15 K, breje krave 15—16 K, po en kilogram žive teže. Kupčija je bila zelo živahna in je bil trg ob 12. uri že razprodan; po sebnno veliko kupcev je bilo za krave iz Dravske doline, za vole iz šentiljskega okoliša. Pripeljano blago je bilo v obče lepo in je vsled tega tudi lahko kupca našlo.

Popis živine in vozov. Našim čitateljem je še gotovo v živem spominu ona od vojaške oblasti svoj čas dokaj nerodno izdana naredba o popisovanju živine in vozil. To naredbo so začeli izvajati na Hrvatskem, kjer je prišlo do onih znanih krvavo smrtnih izgređov. Pri nas je preprečil gotove izgrede naš poslanec dr. Hohnjec, ki je ostro protestiral proti tej za naše razmere bedasti naredbi pri vojnem ministru v Beogradu. Vojaška oblast je izprevidela svojo nerodnost in uknila ukaz o popisovanju živine in vozil. Sedaj je izdana nova naredba o popisu živine in vozov, ki se bo začela izvajati po vsej kraljevini 14. oktobra. Ta novo zapovedani popis pa je pameten, ne hč razburjal ljudi in kmetje se mu bodo zlahka opokorili. Popisovalne komisije bodo šle do občine do občine in izvršile popis. Le prav majhne občine se bodo morale združiti z večjimi. Ta popis, pri kateremu se ne bo kmetom odvzelo ničesar, je potreben, da dobi vojaška oblast pregled čez živino in vozove v slučaju morebitne mobilizacije.

Vinarstvo.

Situacija na vinskem trgu.

V Sloveniji še ni opaziti živahnejšega gibanja; cene se gibljejo med 10—16 K. Sortirana vina višje. Okrog Zagreba plačujejo mošt od 10—12 K. V Dalmaciji se zahteva 90—100 K za stopnjo alkohola, v Veršacu pa notira vinska brozga po 6—7 K. Cene v splošnem rastejo. Na Ogrskem so se cene dvignile od 10 K na 20 do 24 K. Zadnji teden so zrastle za 50—60%. Kupci so poslali mnogo prazne posode na postaje vinskih central, in da je vsaj deloma napolnijo, dovoljujejo višje cene. Vprašanje je, če bo zamogel konzum nositi teže takih cen. Letnik 18 in 19 se plačuje sd 22—30 K; Zaloga majhne.

Francija in Italija javljata tudi dvigajoče se cene. Producenti držijo z blagom nazaj, špekulacija pa išče blago. Cene v Italiji stoje med 180 do 250 lir za 100 kg grozdja. Na južnem Tirolskem se je v okolici Trienta razprodalo od 24. do 26. septembra 5750 hl mošta po 150 do 260 lir, kakor poroča tamošnji dež. kulturni svet. Nemških, čeških in švicarskih kupcev skoraj ni; vso blago ide v gornjo Italijo.

Nemška Avstrija beleži najslabšo letino zadnjih let. Pridelka bo zelo malo, zaloge so izčrpane. Radi valute kupujejo samo na Ogrskem. Letnik 17 stane 40-70 K, 18 36-40 K, 19 26-28 K, letnik 20 pa 20-24 K.

Uspah bratve je povsod slabši, kakor se je pričakovalo. Ne le samo iz Jugoslavije, Madžarske, Avstrije in Južne Tirolske pridejo neugodna poročila, glede množine pridelanega mošta, ampak tudi iz Italije, Nemčije in Francoske. Blaga je malo, kakovost bo dobra, zato rastejo vinske cene v vseh državah. Vzrok slabe letine je po vsej Evropi isti: peronospora, pepel, toča; ponekod prevelika suša, drugod obilica dežja. Vsled teh razmer je Jugoslavija letos ušla vinski krizi in še imamo časa leto dni, da se organiziramo. Hajd na delo! Prihodnja bratev že mora najti trdno in močno organizacijo vseh vinogradnikov Jugoslavije!

Plodonosne hibride (samorodne trte).

(Fr. Rudl.)

Pri težavah našega domačega vinogradništva se je poprijelo dosti naših vinogradnikov plodonosnih ameriških samorodnih trt, ki so pri nas že precej razširjene pod imenom: Smarnica (Noah zeleni), Clinton in Russ, zlasti po brajdah, pa tudi po navadnih vinskih goricah. To trsje ima prednost, da je odporno proti peronospori in plesnobi, deloma pa tudi proti trtni uši. To trsje se tudi lahko cepi na Ripario ali Rupestris, se bolje upira trtni uši in se kakovost grozdja, oziroma vina, še vsled cepljenja nekaj poboljša, n. pr. pri Riparii.

Pa ne samo pri nas, ampak tudi na Francoskem in v Švici se bavijo vinogradniki s plodonosnimi hibridami (samorodnimi trtami) dosti bolj skrbno kakor pri nas. Podam torej izvleček poročila „Progress agricole et viticole“, 32. letnik, št. 33, 35, 37, 39, in iz Švice Waadtlandskega vinograda v Lausanu, Inprimiere Vaudoise. Skupni izvleček teh poročilnih dokumentov od leta 1906 do 1915 kaže sledeče:

Plodonosne hibride (samorodne trte) imajo pomen in lahko nadomeščajo našo domačo trto v slučajih in krajih, kjer se peča kmet v prvi vrsti s poljedelstvom in je treba opraviti nasad na polju: okapanje krompirja, koruze, senožetev in skropljenje goric obenem, posebno pa tudi v krajih, kjer nadvladuje vlažno podnebje.

Da pa morejo nadomestiti plodonosne hibride (samorodne trte) recimo samo navadno trto: Gutedel ali beli Burgundec, pri nas še Ranfol, je potrebno, da so v resnici odporne proti bolezni na perju in trtni uši pri korenju, potem pa, da je vino iz omenjenih trt močno in da ne vsebuje neprijetnega okusa in vonjave.

Vinarska Stacija v Lausanu ima v različnih legah in krajih osem poizkuševalnih vinogradov, vsaki meri 27 arov in vsaki je razdeljen v tri parcele, kjer je nasad sledeči: 1. Gutedel cepljen na raznih podlagah. 2. Plodonosne hibride (samorodne trte). 3. Stare priznane domače trte in sicer necepljene.

Tozadevna izkušnja je pokazala sledeče: Odpornost proti bolezni na perju in grozdju je pri plodonosnih hibridah brezprimerno večja, nego pri domačih trtah in jako različna pri posameznih sortah, in le od leta do leta. Že pri starih sortah, kakor n. pr. Noah Duchess in Huntingdon, je odpornost precej velika. Se večja pa pri Riparia-Gamay št. 595, 604, 605 in 701 od Oberlina, jako močna pri Seibel št. 712, 2003, 2007, 2063, 444, potem Couderc št. 146-51 in Castel št. 1028. Pri omenjeni odpornosti pa je bil okus različen in so imele slabi okus: Duchess, Smarnica (Noah), Huntingdon, Seibel št. 712 in 444 in Castel št. 1028 in Delaware.

Prekislo vino je bilo od Seibel št. 2003, 2007, Couderc št. 146W51 napram Gutedelnu.

Predrobno grozdje, oziroma jagode, pri Oberlin št. 595, v prvi vrsti, sicer pa ima največ črne barve in prijeten sadni okus in dosti sladkorja, 604, 605, 701. Seibel št. 2007 ima napako, da dozori les nezadostno. V gotovih letinah se razvije divji okus grozdja različno, in sicer v meri zrelosti grozdja.

Za Waadtlandske vinograde v Švici so priznali torej od 159 sort plodonosnih hybrid (samorodnih trt) samo 14 sort za zanimive in sicer 8 črnih in 6 belih vrst in te so:

Crne sorte:

1. Seibel št. 156. Precej odporna napram glivičnim boleznim, dosti grozdja in s kakovostjo: 11.3-23.3% sladkorja, 7.0-25.0 g vse kisline na 1 liter. Barva bogato svetloče, dobro dišeče vino.

2. Seibel št. 782. Precej odporna napram glivičnim boleznim, posebno rodovitna, malo kisline, 12 odst. sladkorja, 16 g kisline na liter, v gotovih letinah prekislo vino.

3. Seibel št. 2003. Dobra odpornost napram glivičnim boleznim in rodovitna, debele jagode, precej kisle, 9.3-15.6% sladkorja, 12-18.5 g kisline na 1 liter, včasih lepo in dobro vino, pa tudi vodeno in kislo.

4. Seibel št. 2006. Dobra odpornost napram glivičnim boleznim, debele jagode z vinskim okusom pa nekaj kisle, 8.6-22.9% sladkorja, 7.8-22.6 g kisline na 1 liter, povprek dobro in prijetno vino.

5. Seibel št. 2007. Dobra odpornost napram glivičnim boleznim, velike jagode, zelo rodovitna, les slabo zori, 10-19.7% sladkorja, 7.8-25.3 g kisline na 1 liter, torej včasih dobro, včasih slabo vodeno in kislo vino.

6. Seibel št. 2063. Dobra odpornost napram glivičnim boleznim, velike jagode, 12-18.4% sladkorja, 9.9-15.3 g kisline na l.

7. Couderc št. 7104. Precej kisle, velike jagode, malo odpornost proti plesnobi, grozdje občutljivo, 11.8-18.9% sladkorja, 9-20.3 g kisline na 1 liter.

8. Oberlin št. 604. Dobra odpornost napram glivičnim boleznim, manjša rodovitnost, sladke in močne barve, male jagode, 20.6-33% sladkorja, 6.7-15.8 g kisline na liter; dobro vino 11.8-13.6% alkohola v letinah 1911, 1912 in 1913, 22.6-34.4 g ekstrakta v 1 litru, in 6.2-8.3 g kisline v vinu.

Bele vrste:

1. Seibel št. 880. Precej odporna napram glivičnim boleznim, sladko prijetno grozdje, 14.9-18.9% sladkorja, 7.6-11.6 g kisline na liter.

2. Couderc št. 88-51. Dobra odpornost napram glivičnim boleznim, rodovitnost, rdečkasto-belo grozdje, drobne jagode, 14.9-18.8% sladkorja, 7.3-18.8 g kisline na liter, precej dobro vino.

3. Couderc št. 117-3. Dobra odpornost proti glivičnim boleznim, rdečkasto-belo vino, meseno in sladko grozdje in male jagode in manj rodovitno, se rada nalezje plesnovica, 13.8-25% sladkorja, 3.9-17 g kisline na 1 liter vina. Precej dobro vino, močno na alkoholu in ekstraktu, z normalno kislino in nekaj karamelnim okusom.

4. Castel št. 1028. Dobra odpornost, sladke in velike jagode, nekaj moščajkovo-moškatni okus, 15.1-19.9% sladkorja, 5.7-12.4 g kisline na liter. Normalno vino. Staro vino leta 1911 je imelo 12% alkohola, 17.8 g ekstrakta in 5.2 g kisline.

5. Gaillara št. 157. Bledo-rdeče grozdje v toplih letinah, jako rodovitno, srednje velike jagode, in sladko-mleden okus, ki spominja na Gutedel. Trpi nekaj od peronospere in plesnobe, 11.5-21.8% sladkorja, 5.4-17.6 g kisline na liter. Dobro vino, guttedelskemu enakomerno.

6. Duchess. Dobro odporno proti glivičnim boleznim, sladko-mledeno grozdje in srednje rodovitnost.

Tem sortam bi še pripomnil, da sem imel kot oskrbnik štajerske hranilnice v Podlehniku na brajdah eno drugo belo sorto in sicer Jalabert-Gutedel-Taylor. Ta trs se v vsakem oziru dobro obnaša in je glede širše preizkušnje priporočljiv.

In nazadnje še omenim eno posebno hibrido, katero je vzgajal rajni dr. Clemente Grimaldi v Modici na Italijanskem. Imenuje se ta plodonosna hibrida G 953 (Calabrese-Aramon-Rupestris), ki da v Marsali na apneno bogatih tleh vino z brezpogrešnim okusom in doseglo je 16.2% alkohola pri 7% kisline (Vaiarello).

Zaključek teh vrst je, da morejo plodonosne hibride samo v gotovih slučajih nekaj nadomestiti našo žlahtno, žalibog za boleznimi preveč občutljivo trto.

Glasovanje na Koroškem.

Nedelja, dne 10. oktobra je bila za naš tužni Korotan zgodovinski dan, kakoršnjega še Koroška ni doživela. Vršilo se je namreč ljudsko glasovanje, ki bi naj po sklepu mogotev v Parizu odločilo, ali naj naš slovenski Korotan še nadalje ostane pod nemškim jarmom, ali pa mu naj po tisočletnem suženjstvu zasije solnce svobode.

Na dan glasovanja se je zarana zjutraj vršila po vseh župnih cerkvah služba božja, katere so se udeležili Slovenci in Slovenke v obilnem številu. Na vse zgodaj je prihajalo ljudstvo kar trumoma na volišča. Na vozovih in v celih procesijah so prihajali od vseh strani. Vse glasovalno ozemlje je bilo takorekoč nastlano z raznimi lepaki in letaki. Nemcem se mora priznati, da so glede narodne požrtvovalnosti nedosegljivi, v nasilstvu in v podkupovanju glasov pravi mojstri. Zbrali so po vsej Avstriji in še celo v Nemčiji na milijone in podkupovali na vse mogoče načine naše ljudi. Agitacija Nemcev je bila tako silna in dobro organizirana, da je pač ni primere na sve-

ta. Za glasove so ponujali in dajali po 50.000 in še več jugoslovanskih kron. Na glasovalno ozemlje so spravili cela skladišča sladkorja, usnja, riža, tobaka, podplatov, soli in moke. Vse to blago so oddajali ali brezplačno, ali pa po slepi ceni. Kjer pa ni zaleglo podkupovanje z denarjem in z drugimi življenjskimi potrebščinami, tam so si pa pomagali z nasilstvi in z grožnjami. Slovencem so grozili, da jim bodo v trenutku, ko bodo šli na volišča, zažgali domove, odgnali živino in jih pretepli in pobijali na tla.

Nemci so spravili na volišče vse, kar leže in gre. Bolnike so prinesli v avtomobilih, na vozovih in na nosilnicah, pri čemer so zloglasni „volksverovci“ skrbeli, da je prišel vsak nemški volilec pravočasno na volišče. Kdor je bil priča tem nemškim agitacijam in nasilnostim, je moral priti do prepričanja, da bi se morali zgoditi pravi čudeži, ako bi Slovenci zmagali. Udeležba je bila tako velikanska, kakor menda še pri nobenih volitvah. Povprečno je glasovalo 90-95% volilnih upravičencev, ponekod celo do 100 in še

več. Nemci so vpisali v volilne imenike vse polno takih oseb, katere niso imele volilne pravice in mnogo od teh že davno počiva pod grudo. Na stotine mrtvih je volilo, to je, za mrtve so volili drugi, ki niso bili volilni upravičenci. Na naše reklamacije se niso ozirali. Nesrečni Lah je imel vsepovsod svoje prste vmes. Ljudsko glasovanje na Koroškem se je vršilo v znamenju velikanskih sleparij od strani naših Nemcev, katere so ščitili Italijani in omogočali nemške goljufije. Ko je bil rok za reklamacije davno že končan, so sprejeli v volilne imenike na stotine in stotine takih oseb, ki niso imele volilne pravice. Komisija za ljudsko glasovanje je zavrnila gotovo nad 2000 upravičenih slovenskih reklamacij. Samo v velikovškem okraju so nas osleparili za več nego 3.000 glasov. Ugotovljeno je, da je glasovalna komisija še zadnja dva dneva sprejela od nemškega zastopnika nebroj nemških reklamacij, jih takoj za Nemce ugodno rešila in vpisala v volilne imenike tik pred glasovanjem. Iz tega dejstva se razlaga, da je v mnogih občinah presenetilo dejstvo, da je oddalo svoje glasove več oseb, kakor jih je bilo par dni poprej v imenikih sploh vpisanih. Že iz teh sleparstev je bilo očitno, da so si Nemci na vsak način hoteli zagurati zmago.

Nemci so poslali na glasovalno ozemlje vse polno dobro oboroženih volksverovcev, kateri so se poskrili na podstrešjih ali v skednjih nemških hiš. Ti volksverovci so se vsuli že dan poprej po štečeli, grozili Slovencem s požigi in poboji, ako glasujejo za Jugoslavijo, nasprotno so jim pa obljubljali ogromne svote v denarju, obuval, obleke, živil, tobaka, soli in moke, ako glasujejo za Nemce.

Spričo teh nasilstev in sleparstev se ni čuditi, ako prihajajo s Koroške neugodna poročila o izidu glasovanja. Glasovanje v tem trenutku, ko pišem te vrstice, še sicer ni dovršeno, toda lahko se reče, da smo na Koroškem — propadli!

Piscu teh vrst je rekel ugleden koroški rodoljub: Še v svojem življenju nisem v cerkvi tako goreče molil za zmago, kakor danes. Toda navdajajo me temne slutnje. Brezprimerna nemška agitacija, v neobvpijoča nemška sleparstva, nenaklonjenost glasovalne komisije napram Slovencem, vse to so dejstva, iz katerih smemo sklepati, da bomo podlegli. Tako n. pr. je dobil moj sosed, sicer dober mož, od naših Nemcev ogromno svoto 100.000 K, da glasuje on, njegova žena, dva sinova ter hlapec in dekla za Avstrijo. Vprašal sem ga, kaj pa potem, ako Nemci le zmagajo? Odgovor je bil kratek: Koruzo imam še na njivi, krompirja še nisem izkopal, ker bi ga sicer dobili Nemci preveč poceni. Pobasali homo culice in se podali čez Karavanke. Na nadaljno vprašanje, ako tudi Slovence zadene pri tej narodni nesreči kaka krivda, mi je slovenska korenina odgovoril prostodušno: „Še celo zelo velika. Naša narodna duhovščina in naše narodno učiteljstvo je sicer, izvzemši nekoliko izjem, vršilo svojo dolžnost, toda bilo je nekako porinjeno v stran, kajti vodstvo agitacije so prevzeli ljudje, kateri so sicer pridno prirejali veselice s plesi, zabavne večere, gramotni so igrali po gostilnah ob nedeljah in praznikih celi dan in celo noč, nerednosti, katere so se na ta način zgodile, so bile zelo velike, a posledice bodo usodepolne. S plesi in vesellicami so pač nameravali rešiti naš Korotan, toda tu povem, da so dosegli nasprotno, pridobili niso niti 1 Korošca. Za poučna predavanja in za podrobno agitacijsko delo se je pa zgodilo bore malo.“

Kakor že omenjeno, še sicer ni znan končni izid koroškega glasovanja, toda sodeč po neugodnih poročilih, katera prihajajo iz Koroške, smemo sklepati, da smo na Koroškem propadli. Ker so se pa vršila brezprimerna nasilstva in sleparstva v našo škodo, se smatra to glasovanje za ničevno. Naša vlada naj cono A vojaško zasede in naj se vrši zopetno glasovanje, ki pa naj bo tako, da bo pristop volksverovcem in nemškim agitatorjem-nasilnežem prepovedan na glasovalno ozemlje in izid glasovanja bo celo drugačen. Upamo, da se bo naša vlada ojunčila in stala energične tozadevne korake!

Dopisli.

Kamnica pri Mariboru. Že dalje časa zanima narodne Kamničane gostilna pri „Kmečki posojilnici“, kjer se lahko razgraja in zabavlja čez Slovence. Pa saj ni čuda, ker nje novi gospodar Piliš, sam pristen Nемец, odkrito priznava nasproti svojim gostom, da on ne rabi gostov ter se mu sploh ni potreba pečati z gostilno; on ima tako svoj lastni „provizijon“, seveda barve rudeče. Upamo, da lastnik gostilne, g-grenč Hiter, ne bo trpel, da bi tak človek okužal njegovo narodnost, ampak da bo vzel brezovko ter pometal nemške smeti čez prag.

Gornja Sv. Kungota. Svečinski zagrizenec g. Paskolo, rodom polentar, zaklet nasprotnik vsega, kar diši po slovensko, bi rad postal volilec, dasiravno ima prav nobene zmožnosti in ne pravice za to. — i red nekaj dnevi je prišel kričat nad našim gerentom g. Volavšekom radi volilnega imenika. V naši občini nima ta Lah prav nič iskati. Čudimo se, da ga g. gerent ni nagnal, kakor se spodobi za take vsiljive prilepence. Saj on nima v naši občini prav nič opraviti. Ali vam je znano, g. urednik, da hodijo nek "rodoljubni" gospodje od mariborske sodnije k g. Paskolu sklepat pobratimstvo? To morajo biti zares lepi narodnjaki!?! Vsaak otrok naše v naših krajih za Paskolom kot za človekom, ki celo svoje življenje, odkar je tukaj, smrtno sovraži slovenstvo.

Sv. Peter niže Maribora. Čudno se nam zdi, da se šentpeterski godci spreminjate kakor luna. Pred nekaj tedni ste se jezili, ker na Malo Gospojnico na čturi niste smeli pri sv. maši gosti. Tako goreči ste bili za sveto stvar. Naenkrat pa se je zgodil z vašo gorečnostjo velik preobrat: 19. septembra ste že marsikrali ali bolje rečeno z nekim grušovskim kmetom se peljali na tabor protiverske in proticerkvene Samostojne na Pesnici. 3. oktobra pa ste igrali na taboru Samostojne pri Sv. Lenartu. Ali ste tudi vi med tistimi, ki bi za polič vina ali frakelj žganja prodali tudi dušo? Dozdaj so šentpeterčani bili vedno odločni pristaši Kmetijske zveze. Ali nam boste zdaj vi godci sramoto delali? Potem vas pa tudi mi šentpeterčani nočemo nič več poznati! Hodite le k samostojnežem, na njihove plese! Mi godcev, ki se prodajajo samostojnežem, ne maramo in bomo naše gostije prav lahko opravili brez njih!

Sv. Jakob v Slov. gor. Zadnji "Kmetijski list" si je spet privoščil našega zaslužnega g. kaplana. Ne bomo zagovarjali našega g. kaplana, ker "ose se lotijo le dobrega sode." Največji zaslepljenec je pa že itak moral spreviditi, da je "Kmetijski list" brezverski list, ki blati vse kar je cerkvenega. Res se nam čudno zdi, da je v zadnji številki toliko hvalil g. Peklarja. Mislimo, da se bo g. Peklar "Kmetijskemu listu" zahvalil za njegove poklone, ker ne verjamemo da bi se g. Peklar dal hvaliti z osebo g. Dolajša, kakor je bilo razvidno iz predzadnjega dopisa. V občini pa je hvala v "Kmetijskem listu" že res sumljiva. Dopisnik nadalje hvali g. Mermolja, da plačuje jejabolke kilogram za po 1 krono. Privoščimo g. Mermolji da bi mu res vsi samostojneži prodali jabolke 1 kg po kroni, če so res tako zaslepljeni, mi pa prodajamo drugim kupecem že 1 kg po 3.40 K. Dopisnik omenja tudi nekoga Cizerla; ta gospod je bil pa pri nas takrat, ko je imel Schnuderl zadi hlače na knof. Toraj vsi, ki pošteno mislite in vam je za blagor naših otrok, se združimo v najboljši in najmočnejši Kmetijski zvezi in dajmo brezverskim samostojnežem pri volitvi zasluženi odgovor.

Sv. Jakob v Slov. gor. G. Dolajš Ludvik, največji samostojnež pri Sv. Jakobu v Slov. gor., je delil zadnje nedelje neke listke — pomislite zastoj!! To je menda edina reč, ki jo je on delil zastoj. Da ne more biti na tistih listkih nič pametnega, smo si tako mislili, ker jih je delil Ludvik Dolajš. Norosti, ki jih tam piše neki Urek, spozna vsak otrok, ki ve, da dela o postave vsi ministri skupaj, ne samo slovenski in onih srbskih, katerim je hodil Urek se poklanjat v Beograd, je veliko več, zato ne mprejo postavam biti krivi slovenski ministri. Zastoj šunta g. Urek ljudi, ker danes se živahno razvija trgovina s sadjem in vinom, k čemur pa seveda Samostojna ni nič pripomogla. Ta Urek mora biti presneto omejen človek, ker si misli, da naše ljudstvo ne bo spoznalo šuntarij. Sicer pa častitamo Samostojni na možeh, kakor je naš Ludvik Dolajš, kdor ga pozna; ve takoj, kakšni ljudje se zbirajo v Samostojni. Za našo Kmetijsko zvezo je pa to najboljša agitacija, da je Dolajš Ludvik njen nasprotnik. Po samostojno pamet k Sv. Lenartu so si hodili Dolajš Ludvik, dva mlada šantla in — čudimo se — g. Senčič. Dobro, so vsaj videli, da Samostojna nima pristašev.

Sv. Jakob v Slov. gor. "Pri nas straši". Namreč samostojnežem se prikazujejo razne ponočne prikazni. G. kaplan bo župnik, Ketiš župan, samostojneže pa bo srečala pamet.

Sv. Bolfenk v Slov. gor. Dognalo se je, da piše Ludovik Vajdič, uslužbenec v papirni trgovini g. Vilko Weixl v Mariboru, v imenu Bišancev neresnične in sramotilne članke v mariborske liberalne liste. Mi bišečki kmetje odločno ugovarjamo, da bi ta 20letni fantič, ki ga je žal rodila bišečka mati, ki se pa, odkar je zapustil ljudsko šolo, potika po vsem svetu, nastopal pred svetom v našem imenu in nas imenoval samostojneže. Mi smo bili, smo in bodemo zvesti pristaši svoje odlične Kmetijske zveze.

Središče. Z ozirom na naš dopis iz Središča "Slov. Gosp." štev. 38, zadevajoč stanje tamkajšnjega šolskega vrta, smo dobili od šolskega vodstva v Središču pojasnilo, iz katerega povzamemo te-le glavne točke. Vzrok, zakaj šolska drevesnica ni več uzurna, je ta, ker se je med vojno tudi v Središču kot po vseh drugih krajih stare Avstrije morala drevesnica vsled oblastvene odredbe opustiti in prostor porabiti za gojitev sočivja. Kar namah sedaj ni mogoče, spraviti drevesnice v prejšnje uvozorno stanje. Letos se je v tem oziru storil prvi korak: šolski vrt ima majhen oddelek divjakov in jabolčnih ceplencev, in prihodnje leto se bo delo na to stran nadaljevalo. Šolski vrt ni "zapuščen", zakaj zemlja v njem ne leži kot praha ali neobdelana, marveč so vsi oddelki zasajeni deloma z zelenjavo, deloma s poljščino. Neznaten je v šolskem vrtu le oddelek za gojitev sadnega drevja. Precejšen del šolskega vrta se je vsled sklepa krajevnega šolskega sveta prepustil šolskemu

slugi za pridelovanje zelenjave kot približek k njegovi plači. Sadjarstvo se na šoli — v kolikor dopušča razmere — marljivo goji: dečki so se z dobrim uspehom vežbali na šolskem vrtu v raznih sadjarskih delih, zlasti pa v cepljenju, spomladi so v raznih sadonosnikih pravilno in samostojno snajžili sadna drevesa in šolski vrtnar je hodil s fanti višjega razreda celo na dom cepit sadna drevesa.

Sv. Barbara v Halozah. Pri Sv. Elizabeti v Pohorju župnije Sv. Barbara v Halozah smo obhajali veselo, sedaj tako redko slovesnost. Lična cerkev je dobila nov harmonij in nov bronast zvon, ki tehtja 91½ kg in stane 12.600 K Zvon je vlit v Ljubljani. Ta lepi dan ostane vsem mnogobrojnim tdelezenjem v najlepšem spominu.

Pernice nad Muto. V nedeljo, dne 31. oktobra, se obhaja spomin cerkvenih zaščitnikov sv. Simona in Jude z dvojnimi sv. opravili. Po drugem sv. opravilu se vrši v šoli občini zbor tukajšnje kmetijske podružnice in volitve odposlanca za glavni občni zbor v Ljubljani.

Sv. Frančišek v Gornji Savinjski dolini. Tukaj je Samostojna, ali bolje rečeno liberalna stranka na nedeljo, dne 3. oktobra, sklicala shod, ki se pa vsled odločnosti naših pristašev ni mogel vršiti. Samostojnežev se je polastil tak strah, da so se takoj odpeljali, odkoder so prišli, ko se jim je povedalo, da so tukaj za nje tla prevroča, ker tukaj je večina našega ljudstva pri Kmetijski zvezi. Prav razveselljivo je bilo slišati, ko jih je eden naših zaupnikov povabil na shod, ki se bo tukaj vršil v nedeljo, dne 10. t. m. Posebno se je hotel repenčiti neki Zidarn, po domače Rak, iz Šmartnega, ki je tudi na zadnjem shodu tako imenitno pogorel, zato je poskusil tukaj svojo srečo, ki mu pa tudi to pot ni uspela. Ksaverijanci mu pač prijateljski svetujemo, da svojo politiko označuje par svojim privržencem, katere je pripeljal s sabo. Tukajšnji samostojnež in veleliberalec Irma- nov Tata so pa po nesrečnem shodu nekaterim osebam svetovali, da se naj dajo v tretji red zapisati, potem pa še naj kdo reče, da niso naši samostojneži in liberalci pobožni.

Smartno na Paki. Če naš občinski tajnik ni usmiljen, potem pač nihče na svetu. Pritepe se ciganska svojaj v občini in oblastni g. tajnik kar na svoje roko dovoli tej družbi, da sme ostati osem dni v občini. Vsa pameten človek se brani ljudi take vrste, naš vsemogočni g. tajnik pa jih še zadržuje, da bodo lažje kradli in škodo delali občanom. Za vsako škodo, ki jo bodo cigani napravili v naši občini, ste odgovorni vi, g. tajnik, in nad vas bomo prišli, če nam kaj pokradejo.

Smartno na Paki. Naš občinski tajnik izvrstno varuje uradno tajnost. Vsebinsko dopisov in odlokov, ki zadevajo samo občinski urad ali posamezne osebe in torej javnost prav nič ne briga, vedo njegovi prijatelji in sosedi cele tedne prej, kakor prizadete osebe. G. župan! Pridite vendar večkrat gori iz Griž in počuite svojega liberalnega tajnika, katerega ste tako samooblastno si izvolili, ne da bi vprašali nas druge občinske može, čeravno ga plačuje cela občina in ne samo vi, g. župan, da je kot občinski tajnik dolžan molčati o vsebini strogo uradnih dopisov in odlokov, ki niso za javnost. Če pa tega ne zmore, naj pa kar občinsko tajništvo odloži, se bo že gotovo našel drugi, ki bo imel več sreča za ljudstvo in mu bode bolj po volji!

Sv. Miklavž nad Laškim. Poročali ste pred kratkim o treh župnijah trdnjavah naše stranke. Pa tudi naša župnija spada v vrsto takih trdnjav naše stranke, kjer nasprotnikov ne poznamo, čeprav smo v bližini železnice in tovarn. Ljudstvo je zvesto zastavi naše krščanske stranke.

Sredkagora. Samostojneža J. Hudolin in J. Orač sta si najela zaradi dogodkov dne 22. jan. 1920 v Habjanovi dvorani pri šmarsi sodnji odvetaika Dr. Zabukovskega in bi bila rača, da bi plačal g. kaplan. Okrožno sodišče v Celju je pa razsodilo dne 10. sept., da naj sežeta v svoje žepe, če že hočeta prispevati v prazno blagajno hvaležnemu zagovorniku.

Gleboke pri Belicah. V kakšni nevarnosti je bile ob priliki občnega zbora kmetijske podružnice pri volitvi delegatov "domovje posavskih samostojnih prvoboriteljev", četudi so jim komunisti pomagali — demokrat Umek, papirni trgovec iz Brežic, nečlan, menda le ni bil za to povabljen, čeravno silno rad popuja v trgovini Kmetijski list — priča dopis v Kmetijskem listu št. 36. Odkar so naši Samostojni zvedeli, da se K. Z. udeleži volitev, so bili v takih strahih, da so še ob 11. ali 12. uri sanjali o naših agitatorjih, "navzočni član" dopisnik pa laže tako debelo, da še sam tega ne verjame sedaj, ko si je od strahu nekoliko oddahnil. V tej nevarnosti je celo najzanimivejše pozabil. Pozabil je poročati, kako je "tovariš" Lesinšek hotel zabraniti, da ne bi prišel "imenik" podružničnih članov v roke "zvezarjem". To je seveda njegova tajnost. Ker je pri njih le "samostojno" mišljenje macrodajne, ga je sram poročati, kako so Vogriac Vinka iz Bojsnega prisilili, prav kakor judje Simona iz Čirane, da je moral dati že med občnim zborom v predsobi pismeno izjavo, da izstopi iz Kmetijske zveze. Kako rad je podpisal, je pričal njegov prepali obraz. Ko bi ga fotogra-

frali in poslali sliko njegovi ženi, ga gotovo ne bi poznala. Kako se je "tovariš" Urek proti pravilom dal izvoliti za podružničnega načelnika in v kako vročih besedah se je že zahvalil, da so ga vendar enkrat spravili na stolček in kako je moral za sedaj še reterirati, ne smem pisati, ker Urek ne mara nobenih časti in deluje nesebično. Kar je pa resnice na ponujanih 200 K, o katerih trobi Kmetijski list v 37. št., vzame resnicoljubni in značajni Vogrine na svojo tanko vest. Kdo bi jih le plačal? Najbrž Ekonom. Da bi kupovali glasove, ni naša navada, ampak vaša. Saj se še dobro spominjamo, kakšno vlogo je igralo pri nas "samostojno" koruzno prepričanje. — Ni še dolgo, kar ste se bahali: vse je z nami v pišečki župniji, samo dve osebi ne. Sedaj, ko je nastopila taka opozicija K. Z. boste morali poravnati, ker nečete lagati. Dobro vemo, kako mučo vas boli, da vas ljudje čedalje bolj spoznavajo in vam obračajo hrbet, celo ta, kjer je vretlec Samostojne, pa vam ne moremo pomagati.

Gleboke pri Brežicah. Grozen krik in vik so dvignili samostojneži vsled "enoglasne" zmage o priliki volitve delegatov podružnice Kmetijske družbe. V "Kmetijskem listu" se zrcali vsa dostojnost in slika globokih samostojnežev. V tem svojem lističu so nakupičili toliko gorostasnih laži, da so se gotovo Ureku samemu, kolovodji in generalu Samostojne, ježili lasje na glavi, ko je to pisal in čital. Resnici na ljubo pribijemo, da se je cela predigra za volitev vršila za "samostojnimi" kulisami. G. Urek in vsa njegova samostojna garda, zlasti občinski tajnik Lesinšek in Kene, so napeli vse svoje že tako izčrpane moči, da bi uveljavili svoje nečedne naklepe. Natolcevanje, zavijanje in terorizem, same lepe samostojne čednosti, vse jim je prišlo prav. Da navedemo samo eden slučaj. Ko je prispel g. Vogrine na volilni prostor, sta ga takoj pred vratmi nahrulila Kene in Lesinšek kot samostojna policaja in ga tako dolgo obsipavala s samostojno dušno hrano, da je pri zborovanju moral dati pismeno izjavo, da z današnjim dnem odstopi od Kmetijske zveze ter pristopi k Samostojni, ne oziiraje se na to, da je dal g. kaplanu dvakrat častno besedo, da je bil pri Kmetijski zvezi in da ji ostane in naprej zvest pristaš. Častitamo g. Ureku in vsem globokim samostojnežem, da imajo v svoji sredi tako značajnega moža, kakor je g. Vogrine in celo za delegata. To se reče biti samostojnež. Za svoje nemožajo in izdajalsko delo je dobil g. Vogrine največ glasov kot diplomu, seveda s pomočjo vseh liberalcev in komunistov, ki jih je pobasal g. Urek v svojo samostojno malho. Sicer se je g. Urek že par dni poprej hvalil, da mu je Vogrine reknel, da je kaplana nala-gal. Jako lepo! Dična Samostojna! Kakor sledi iz "Kmetijskega lista", naslednika ranjkega ptujskega "Štajerca", ima g. Urek v Globokem cel kinematograf, ko je videl pri belem dnevu goreti kresove, nabasane možnarje, bakljade in bogzna kakšne pošasti še, ki so mu prizadajale toliko nepotrebnega strahu. Res je, kar povdarja v "Kmetijskem listu" neki navzoči član, da ima laž kratke noge, toda prvo je treba očistiti svoj prag, potem šele druge!

Sremlje. Tukaj se je ustanovilo katoliško izobraževalno društvo. Kmetje in delavci, zlasti pa fantje in dekleta, pristopite v občnem številu k temu za vas koristnemu društvu!

Književnost.

"Ajmo mi Sokoli" ... je naslov brošuri, ki prav v poljudni in z dokazi podpreti besedi slika Sokola kot našo mladež zastupljajočo organizacijo. Brošuro priporočamo vsem orlovskim organizacijam, da bodo imele tudi duševno orožje zoper sokolske napade pri rokah. Zelo podučljiva je knjižica tudi za naše starše, ki lahko iz te brošure uvidijo, kam rabrede otrok, ako je pri Sokolu. Brošuro je založila Katoliška liga v Ljubljani.

Politični katekizem, stane 6 K, za društva K 4.50. Naroča se: Tajništvo SLS v Ljubljani, Jugoslovska tiskarna. Knjižica podaja najpotrebnejše, kar mora vsak državljan vedeti o politiki: o glavnih strankah v naši državi, o valutnem (denarnem) vprašanju, o vzrokih vojne. V uvodu prinaša glavne nauke o politiki, o ustavi, o gospodarskih razmerah v Jugoslaviji, o važnosti politične naobrazbe.

Prireditve.

Sv. Jedert nad Laškem. Citahitca pri Sv. Jederti nad Laškem prireditve v nedeljo 24. oktobra gledališko predstavo "Večna mladost" in burko "Zdaj gre sem, zdaj pa tja". Začetek takoj po večernicah. K občini udeležbi vabi odbor.

Laško. Izobraževalno društvo v Laškem ima v nedeljo dne 24. oktobra svoj redni občni zbor.

Anton Pevc.

K živinorejski enketi.

III.

Pri enketi je nekdo sprožil misel, da je kmetom treba dati zagotovila, da se bodo plemenski biki vsikdar dražje plačevali, kakor ostala živina, — tedaj bo vsakdo rad vzrejal bike. Referent je temu predlogu ugovarjal, da takega zagotovila ni mogoče dati iz različnih vzrokov. Glavni vzrok bi pač bil, da bi imeli v takem primeru preveč bikov, čim bi jih ne mogli oddajati na debelo na Balkan ali drugam manj

premetenim tujcem, sreča, kakoršno so uživali nek-
daj Svicarji. Jaz sem pri tem razgovoru omenil dan-
ski način nakupovanja in vzdrževanja bikov (z ozi-
rom na državni prispevek v te svrhe), ki je tudi za
nas uvažanja vreden in katerega naj zato razmotri-
va i širša javnost: je sicer za nas nekaj novega in
vsaka novost se v prvem trenutku neopaženo spre-
gleda ali pa silno pobija ter šele čez leta pobere v
smeteh in tedaj silno hvali.

Danej — največkrat živinorejska društva —
kupujejo in plačujejo bika z dvojno ceno: ena se pla-
ča takoj na roko, druga šele čez tri leta in le pogoj-
no. Imam pred seboj poročilo skupnega vodstva —
po naše: Zveze — živinorejskih in kontrolnih druš-
tev v okraju Kolding za leto 1903-04, ki izkazuje 43
društvenih bikov. Takojšnja (kontant) cena za posa-
mezne bika je znašala: najnižja danskih K 200 in
najvišja 2000 K. Pogojna cena pa je znašala: najni-
žja danskih K 75 in najvišja K 200. Računski obe ce-
ni skupaj je najcenejši bik po tem poročilu stal dan-
skih 300 K in najdražji 4000 K; vsi so danske do-
mače reje in pasme. Odkod taka ralika v cenah in
zakaj dvojne cene?

Takoj je plačati bikovo zunanost in starost in
koristne lastnosti (n. pr.: visoka mlečnost, jaščnost,
itd.), rodovine, oziroma njegovo namišljeno plemensko
vrednost; pogojno pa se bo plačala njegova prava ali
resnična plemenska vrednost, oziroma njegova indi-
vidualna potencia (spolna zmožnost poedinca) pri po-
dedovanju, čim se prepričamo o njej na njegovih po-
tomcih. Tako postopanje je znak poštene trgovine,
ker prodajalec noče ostopariti kupeca in kupec ne o-
škodovati prodajalca; če bo bik kot plemenjak veliko
vreden, mi ga plačaš drago; če se bo izkazal kakor
slab plemenjak z ozirom na prenašanje svojih koristi-
nih lastnosti na potomstvo, mi ga plačaš, kolikor bi
za njega mi dal mesar. Čim bolj stara ali po krvi
zenačena je bikova rodovina in v čim večji meri so
koristne lastnosti v njej izpopolnjene in utrjene, tem
dražje se more plačati bika takoj in za tem višjo po-
gajno ceno se moremo pogoditi, ker je upanje, da bo
tak bik lastnosti svoje rodovine v tem večji meri in
z toliko večjo gotovostjo prenašal na potomstvo. Pri
mladih rodovinah je gotovost prenašanja lastnosti
manjša, ako se bik slučajno ne odlikuje z izredno in-
dividualno potenco (spolna zmožnost poedinca). Po
gornjem poročilu je znašala takojšnja cena bika štev.
15 danskih K 200 in pogojna, še ne plačana, 400 K,
ker je prodajalec stavil vso nado na individualno po-
tenco in ne na starost (krvno zenačenost) bikove ro-
dovine.

Način nakupovanja in oddaje bikov po Kmetij-
ski družbi ali kakih drugi podobni korporaciji (druž-
bi) je — po mojem naziranju — prav umesten, če ne
naravnost škodljiv; prodajalcu se odvzame vsak ri-
ziko in islega nalaga kupecu, oziroma odvzame tudi
slednjemu s tem, da se mu da bika za polovično ali
dv tretjinsko ceno, — zunanje pa napravljiva utis, kot
da so nakupovalni organi oblagodarjeni z nadležno-
sko nadarjenostjo v presojanju plemenske vrednosti
bikov, ali pa da smatrajo tudi plemenske bika za ne-
kako tvorniško blago, kot umetna gnojila ali poljaded-
ske stroje. Če se goji le glupi formalizem (zunanost)
in sodi vso bikovo plemensko vrednost po njegovi zu-
nanji lepoti, je tak način preskrbe bikov še kolikor
toliko opravičljiv, — nikdar pa, če se zavedamo, da
prečrtavljiva misel plemenske vrednosti nekaj naraver
umotvor, uganko, ki je ni mogoče povsem jasno po-
razložiti. Najbolj pravilno in resnično bi mogel na-
niti centralnega nakupa (p: etiravanje, da se mora
nakup osredotočiti) plemenskih bikov opravičiti tako-
le: z državnim denarjem je lahko gospodariti in na-
kupovati; če bi slo iz mojega žepa, bi se desetkrat
premisli kupiti bika na slepo srečo ali kakor je kdo
sam pripoznal „kot mačka v žaklu.“

Oddaja bikov za polovično ceno posestnikom po
dežel vodi k demoralizaciji; bikorejec zasluži v ta-
kem primeru največ, če žival čimprej mesarju proda
in največji zaslužek je vendar cilj vsakega gospodar-
stva, proti kateremu se tudi glede plemenskih bikov
ne smemo zoperstavljati. Plemenske živali, domače
ali uvožene, smemo oddajati po znižani ceni le ple-
menskimi središčem, s katerimi ima država večletno
in jasno pogodbo, izjemoma tudi živinorejskim druš-
tvom, nikdar pa posameznikom. Z biki za polovično
ceno je najbolj oškodovan razumen živinorejec, ki si
je zredil morebiti prav posebno dobrega bika doma,
in ga hoče zato obdržati kot plemenjaka za domačo
vajo; ta ne dobi nobene odškodnine iz tozadevnih dr-
žavnih prispevkov; zanikeren živinorejec pa, ki si
ne zna zrediti nobenega dobrega bika doma, on dobi
zato bika za polovično ceno, da ga čimprej zopet u-
niči in pri prodaji mesarju dobro zasluži. Bikorejec
bi se smelo podpirati kvečjemu s tem, da se jim na-
kaže vsako leto primerno svoto, nekako polovico let-
nih vzdrževalnih stroškov za enega bika; druga
polovica pa se pokriva s skočninami in z vrednostjo
dela, ki ga opravlja bik; tedaj ne bodo imeli nikake
koristi od tega, če prodajo bika že zgodaj mesarju.
Kot pravilo za bodočnost naj bi veljalo: državni pri-
spevek k vzdrževalnim stroški za bika se nakaže le
društvom ali zadrugam za vsakega premošanega bi-
ka, nikdar pa posameznikom; za zadostno število na-
vadnih (nepremovanih) skakačev morajo skrbeti ob-
štine, premovane pa naj pokupijo živinorejska druš-
ta, katere je osnovati v vsaki večji občini.

Če bi bili uvozniki bikov iz državnih sredstev
pri njih oddaji za polovično ceno delali v minulih de-
setletjih z zadrugami ali društvi in ne s posamezniki,
bi se bilo križanje s tujimi pasmami ali boljše ob-
neslo, ali pa že zdavnej opustilo.

Ure
Kupuje po dnevni ceni trčka
Vinko Hmelak, Maribor,
Mozarjev trg 8. 875

Suhe gobe
Kupuje po dnevni ceni trčka
Vinko Hmelak, Maribor,
Mozarjev trg 8. 875

Kosti, ščetine,
stare železe, ovojje
Kupuje po dnevni ceni trčka
Vinko Hmelak, Maribor,
Mozarjev trg 8. 875

Lastniki gordev
pozor!
Kdor želi svoje gordev, ki se ne
posušiti, predati poštomu in
svoju trgovcu, naj nameni s
vredno velikosti gada, tozadevno
ponudbo na upravo lista. 809

Ure
Kupuje po dnevni ceni trčka
Vinko Hmelak, Maribor,
Mozarjev trg 8. 875

Primočaj krmi „MASTIN“!
Kupuje po dnevni ceni trčka
Vinko Hmelak, Maribor,
Mozarjev trg 8. 875

Ravno so došle
veče množine blaga iz inozem-
stva, zato razpeli jani po celotni
krajini, po zelo nizkih cenah:

Čaj	Kava
Kahor	Riž
Handoko	Čaje
Čokolado	Milo
Papirne	Bombone
Zafran	Kanjak
Vanilije	Rum
Rešice	Šivovne
Flige	Šive
Paradižnik	Kreme
Konine	Sveče
Šilave	Toponine
Limone	Žveplo
Pomaranče	Galice

Anton Močnik
CELJE, GLAVNI TRG.

Franc Cvilak, Slov. Bistrica
belilna voska, obrt medu in vo-
ščenja, se priporoča čistiti du-
hovščini in čenji, odjemalcem za
najtežje potrebe, izvršuje v
okrašeni izdelkih voščene stroje
po najvišji ceni. Za izvrstno ka-
kevost sreč se jamči ter se pri-
poroča za blagotne naklenjnost. 888

Po jako nizki ceni
debite vse vrste lepoga, novega,
močnega angleškega in italijaa-
skega blaga v zalogi g. Franca
Repič, Ljutomer. 888

Cenj. občinstvu
uljudno naznanjam, da sem otve-
ril delavnice za izdelovanje kle-
bukov in slaničkov danskih in
melkih. Maribor, Maljska c. 74.
V zalogi imam vedno nove „Ve-
leur-Büretel in Filz“. Sprejemam
stare v popravilo na najzvečje
oblike.
Se priporoča
888 **IVAN KVAS.**

Kupl sel
Petrolejske kante
dve s zabojem, plačamo po 58 K
posamezno po 29 K, vsaka želez-
niška postaja. Hoyer & Kom., Lju-
bljana. 877

OREHE - FIŽOL
Kupuje po dnevni ceni trčka
Vinko Hmelak, Maribor,
Mozarjev trg 8. 875

Suhe gobe
Kupuje po dnevni ceni trčka
Vinko Hmelak, Maribor,
Mozarjev trg 8. 875

Kosti, ščetine,
stare železe, ovojje
Kupuje po dnevni ceni trčka
Vinko Hmelak, Maribor,
Mozarjev trg 8. 875

Lastniki gordev
pozor!
Kdor želi svoje gordev, ki se ne
posušiti, predati poštomu in
svoju trgovcu, naj nameni s
vredno velikosti gada, tozadevno
ponudbo na upravo lista. 809

Preda sel
Kdor si želi nabaviti pristno in
znano
haloške vino
se naj blagoveti posušiti „Pre-
haloške trgovine s vianom Anto
Kerovjak in drug pri Sv. Barbari
v Malozah. 861

Zlata jama ob drinavi
starosti prodam svoje 18 orolov
obsegačede posestvo s gostilno,
voletovine s sadjem, skladščini
in s vsemi drugimi, moderne ure-
jenimi trgovskimi in gospodar-
skimi prostori tik železniške po-
staje št. Ij v Slov. gor. Ker se
bo na tej točki naše drinave raz-
vila bujna trgovina, bi bila meja
poset zlata jama za vsakega po-
dejnega Slovenca. Vabim kupce,
da se ogledajo osebno ali pismeno.
Ivan Polak, trgovec in gostilničar
v št. Iju v Slov. gor. 860

Malo posestvo,
ene ure od Maribora na veliki
cesti se proda takej. 868

Copljeno trto
na prodaj in sicer sledeče vrste:
veliki rixlec, copljen na Hebriede
16/16; slaktina (Gutted), copljen
na Gohc 9; beli rafel, copljen na
Rip. portalis. Na katero tudi me-
tane vrste. Proda se tudi več
tiseč lepe rodovine vkronečene
šmarice (Selbstträger) in tudi
vkronečene dirjake Hebriede
16/16, cene po dogovoru. Franc
Zelenko, trsničar, Vedel 59, pošta
Jaršinci pri Ptaju. 881

Pianino, dobro okranjen,
se proda. Kje,
pove uprava. 882

Proda sel sklopilni Singer-
jev šivalni stroj
s 5 predali, zavese za dveje okraj
slasti gosposka in damska ura.
Slovenska ulica 37, prijtilje, Ma-
ribor. 891

Proda sel lepe posestvo,
tik glavne ce-
ste, četrt ure od žel. postaje pro-
da se zavolje proslitve. Več se
izve pri gosp. Anton Fidler, trg
Lemberg, p. Podplac. 893

Vinograd na Galužniku 25
dne hiši in go-
spodarsko poslopje, proča, sad-
nosnik, les se proda. Kolnik M.,
Studenec pri Mariboru, Ruika
cesta 5. 896

Službe!

Oskrbnika, oženjenega,
akupaj 3 do
4 delavne madi, kateri ima veselje
do poljedelstva, živinoreje in
svinoreje se sprejme kot samo-
stojnega na večje posestvo na
Sped. Štajerskem. Kot plača bi
bila pelerico debička pri živini
pri svinjah pa po dogovoru. V
hiši ima prosto stanovanje, drva,
in povsod naplajani vodovod.
Služba bi bila trajna. Sprejme se
le poštna in delavna družina.
Naslov pove upravnistvo, 859

Služkinja, prična in po-
štena, šteta, za vsa
hišna dela, katera se pri kuhanju
tudi razume, se sprejme v večjo
trgovsko hišo. Dobra pomoč go-
spodinjji, se plača dobro. Takojšne
ponudbe prosi Miroslava Kostanj-
šek v Mozirju. Sav, dol. 862

Viničarja s tremi de-
lavskimi moč-
mi sprejme grof Babna, Frauen-
hof, Gornja Kungota. 864

Za večjo grajščino
v bližini Celja se iščeta en iz-
vrsten kovač za kovanje vozov in
pedkavanje konj in en spreten
kolar, oha že mogoče s večjo od-
raslo družino, ki bi bila porabna
za poljeha in vinogradnika dela na
grajščini. Oba dobita prosto sta-
novanje in nekaj semlje za lastno
rabo in bi smela prevzemati tudi
dela za okolišano na lastni račun.
Ostali pogoji ustmeno. Pojasnila
daje Ivan Bcharšič, odvetnik v
Celju. 883

Učenci iz dobre, poštone
hiše sprejme takej
Franc Cvilak, medičar in svežar
v Slov. Bistrici. 887

ŽEPNI KOLENDARČEK
CENA K 7-80 ZA LETO 1927 CENA K 7-80

IZDALA IN ZALOZILA TISKARNA SV. CIRILA
V MARIBORU.

Portland cement
več vagonov ravno došlo pri
Ivo Andrašič
Maribor, Vednikov trg 4. 895

Pristna in zelo močna črna in bela
DALMATINSKA
VINA
ne dobije po zmernih cenah samo pri dal-
matinski zalogi
Ivan Matković, Celje
Glavni trg 8.
Posebna črna vina za slabokrvne.

„SVARILO“!
Kdor želi dobro blago po zmerni ceni kupiti naj pride v
trgovine pri „Solncu“
tik farne cerkve v Celju.
V zalogi je vedno v obilni izbiiri sledeče: bele in rujavo
platne, tiskovina, hlačovina, vsakovrstne rute, moško in
žensko sukno za obleko in kostume, srajce, negavice,
sukanec itd. Ker imam prvovrstno trgovske stike mi je
dana možnost, po konkurenčnih cenah prodajati. Priporoča
se za obilen obisk z odličnim spoštovanjem
Alojzij Drofencik.

Cevlje
dekolenice (gamaše) NAJGENEJE!
obleke
perilo
SOLIDNO! terbice za trg
potne kotare
razno galant.
blage ter vrvi iz prave konoplje
kupite najceneje pri
Jakobu Lah, Maribor
GLAVNI TRG 2. 805

Nova lekarna
v Mariboru.
Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da
sem odprl novo
lekarno na Glavnem trgu 20, v Mayerjevi hiši.
Lekarna je moderno urejena in založena z
vsemi zdravili in zdravilskimi potrebščinami.
Mh. ph. Ivan Vidmar,
lekarna „pri sv. Arhu“.

A KO

imate kaj na prodaj!

hočete kaj kupiti?

htele službo?

inscrirajte v naših listih in uspeh je gotov!

TRAVERZE

vse dolžosti, profil 14 do 22 cm, ima v zalogi po
NIZKI CENI TRGOVINA ŽELEZARNE
PINTER & LENARD
MARIBOR, ALEKSANDROVA C. 32-34

GOSPODARSKA BANKA V LJUBLJANI

VABILO

na
subskripcijo delnic druge emisije.

Izredni občni zbor Gospodarske banke v Ljubljani, ki se je vršil dne 9. julija 1920, je sklenil v smislu § 7 pravil na predlog upravnega sveta zvišbo delniške glavnice

od 4 milijonov na 8 milijonov kron

z izdajo nadaljnih

10.000 (desettisoč) delnic po 400 kron

nominalne vrednosti. Ob enem je občni zbor pooblastil upravni svet, da določi pogoje od-daje ter kurz novih delnic, katere se imajo vsekako polno v gotovini vplačati.

Na podlagi tega pooblastila je sklenil upravni svet razpisati subskripcijo te druge emisije pod sledečimi pogoji:

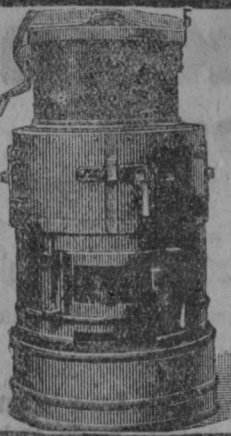
1. Druga emisija obsega 10.000 (desettisoč) delnic s K 400.— nominalne vrednosti.
2. Dosedanji delničarji imajo pravo prevzeti (optirati) na dve delnici prve emisije eno delnico druge emisije.
3. Kurz za optirane delnice znaša K 450.—, za neoptirane K 520.—. Polèg tega se mora plačati za vsako delnico znesek K 30.— kot prispevek k emisijskim stroškom.
4. Subskripcija se vrši pri blagajni Gospodarske banke v Ljubljani, Dunajska cesta 38/I.
5. Subskripcija se začne 27. septembra 1920 in traja do vštèvi 16. oktobra 1920.
6. Subskribent mora izkupilo za podpisane delnice in emisijske stroške takoj pri prijavi polno v gotovini vplačati, sicer njegova prijava ne bi prihajala v poštev.
7. Dosedanji delničarji, ki hočejo pri subskripciji uveljaviti opsijsko pravico za delnice druge emisije, morajo pri prijavi predložiti potrdilo o dodelitvi delnic prve emisije.
8. Dodelitev delnic po končani subskripciji si pridružuje popolnoma upravni svet Gospodarske banke.
9. Nove delnice so deležne dividende od 1. januarja 1921, ter se opremljeze s kuponom za leto 1921.
10. Vsakemu subskribentu bo izdala Gospodarska banka potrdilo o številu subskribiranih delnic in o celokupnem vplačanem znesku.
11. Po dodelitvi delnic se izroče subskribentom proti vrnitvi potrdil o subskribiranih delnicah začasna potrdila o številu dodeljenih delnic. Subskribentom, katerim se sploh niso mogle dodeliti delnice ali pa ne v znesku vplačane vsote ob subskripciji, se vrne 1. novembra 1920, tozadevni znesek, ozir. prebitok.
12. Znesek, vplačan za dodeljene delnice, bo Gospodarska banka obrestovala od 1. novembra do 31. decembra 1920 po 3%.
13. Delnice se izroče pozneje proti vrnitvi začasnih potrdil o dodeljenih delnicah.
14. Kolikor znaša izkupilo za novo izdane delnice več kakor njihova nominalna vrednost, pripada v smislu § 7 pravil po odbitku emisijskih stroškov rezervnemu zakladu.

V LJUBLJANI, dne 14. septembra 1920.

**Upravni svet
Gospodarske banke v Ljubljani.**

V smislu § 16 pravil daje na občnem zboru vsakih 5 delnic 1 glas.

762



Protokol.
tvrdka **IVAN HAJNY MARIBOR**
Aleksandrova cesta 45, nasproti glavnemu kolodvoru, priporoča
cenjenim posestnikom svojo velike zalogo samo prvevrstnih
POLJEDELJSKIH STROJEV

kot: vite, mlaitilnice za ročni pogon, na vital, štine čistilne mlince, trijerje ali štine od-biralnice, slamosesnice, izvrstne sadne mlince, gradne mlince, stikalnice, kornane robkarje večje in tudi manjše, kakor slika kaše, repozemice, univerzalne pluge, gnojilne črpalke izvrstne pocinkane broparilnice v velikosti 50 do 160 l, železne kotle, bakrene kotle za žganje kuhati in stalne ter prevažajoče motorje. Priporočam tudi izvrstne mlečne centri tuge ali separatorje. Oskrbim slamosesne nože ter popravila vsakovrstnih strojev. Postrežba točna in solidna. Na pismena vprašanja dajem odgovor.



KONEC DRAGINJE!

Veletrgovina Strunovki razprože celo različno platno, oštrja, tiskalnice, volne, kladivne in sukna v ostane-ke ter razprošja iste po širševito različni ceni v utrajih po 500 K. in 1800 K. Blago je zaglednega, kakovostnega in veljavnostnega izvora. Kar na vsja se zmenja ali vno donar. Pri naročilu več zavejov se pričakjo razna darila.

Veletrgovina in razprošiljalna
R. STRUNOVSKI, Celje, Slovenija.

P. n. občinstvu vijudno naznanjam, da sem prevzel
specijalno trgovino s kolonijalnim blagom
g. V. Jarca v Mariboru
Gospodarska ulica 28. 876

Pvtrdil se bom, da postrežem cenj. odjemalce z najboljšim in cenim blagom. Priporoča se P. Erzin.

DROŽE! 889 **DROŽE!**

TOVARNA ZA ŠPIRIT IN DROŽE D. DRUŽBA V RAČJEM

priporoča svoje izdelke.

ZNANO JE!

da se v veletrgovini manufakturnega blaga
Karel-a Worsche,
Maribor, Gospodarska ulica
dobi vsakevrstno manufakturno blago v najvišji izbiri po najnižjih cenah

OTVORITEV TRGOVINE. 870

Naznanjam uljudno cenj. p. n. občinstvu iz Maribora in okolice, da sam s 1. oktobrom zopet otvoril svojo
trgovino z manufakturnim blagom.

Opirajoč se na moje sveječasno znano dobro in realno trgovsko poslovanje, upam, da mi bodo moji cenj. odjemalci tudi še v prihodnje izkazali svojo zaupanje ter se priporočam z odličnim spoštovanjem
Josip Sušterič, - MARIBOR, - Glavni trg št. 17.

PIROL

je izvrstno ubrzovalno sredstvo proti svinjskim boleznim. I steklenice stane K 8.—. Dobi se pri
Magdalenski lekarni v Mariboru

448

Bakrene kotle za žganjekuho

izdeluje po najnižji ceni
Lovrenc Tomažič Maribor
SODNA ULICA 24. 862

Pristaši, zbirajte za volilni sklad!